

Diplomová práce

Hodnocení výkonnosti daného podniku v době krize

Studijní program:

N0413A050007 Podniková ekonomika

Studijní obor:

Marketing a mezinárodní obchod

Autor práce:

Bc. Dominik Müller

Vedoucí práce:

Ing. Zdeněk Brabec, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Liberec 2024

Zadání diplomové práce

Hodnocení výkonnosti daného podniku v době krize

Jméno a příjmení:

Bc. Dominik Müller

Osobní číslo:

E22000362

Studijní program:

N0413A050007 Podniková ekonomika

Specializace:

Marketing a mezinárodní obchod

Zadávací katedra:

Katedra financí a účetnictví

Akademický rok:

2023/2024

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů, formulace výzkumných otázek a popis metodologie výzkumu.
2. Charakteristika pojmu výkonnost podniku.
3. Teoretické vymezení metod hodnocení výkonnosti podniku.
4. Hodnocení výkonnosti daného podniku pomocí vybraných ukazatelů.
5. Závěrečné formulace, zhodnocení výzkumných otázek, vlastní doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

min 65 normostran

tištěná/elektronická

čeština

Seznam odborné literatury:

- BHIMANI, Alnoor; Charles T. HORNGREN; Srikant M DATAR; a Madhav V. RAJAN, 2019. *Management and cost accounting*. 7th edition. Harlow, England: Pearson, ISBN 978-1-292-23266-9.
- FITCH SOLUTIONS, 2023. *Czech Republic Banking & Financial Services Report*. online. London: Fitch Solutions Group Limited. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2789851304/8512BD84E3C44C06PQ/1?accountid=17116>.
- KRÁL, Bohumil, 2018. *Manažerské účetnictví*. 4. rozšíř. a aktualiz. vyd. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-568-1.
- RŮČKOVÁ, Petra, 2021. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 7. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-3124-2.
- SUBRAMANYAM, K. R., 2014. *Financial statement analysis*. 11th ed., international edition. Boston, Mass.: McGraw-Hill Higher Education. ISBN 978-0-07-108683-7.
- VOCHOZKA, Marek, 2020. *Metody komplexního hodnocení podniku*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-1701-7.

Vedoucí práce:

Ing. Zdeněk Brabec, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Datum zadání práce:

1. listopadu 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2025

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 1. listopadu 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Hodnocení výkonnosti daného podniku v době krize

Anotace

V této diplomové práci je provedeno hodnocení výkonnosti bankovní instituce formou finanční analýzy. Hodnocení je prováděno za účelem odhalení dopadů krize, kterou zapříčinila pandemie covid-19 spolu s následným vypuknutím války na Ukrajině. Výsledky finanční analýzy sledované bankovní instituce jsou zde porovnány v rámci mezinárodního prostředí, za účelem posouzení vlivu české ekonomiky na bankovní sektor. Vybraná bankovní instituce je zde hodnocena spolu s dalšími bankami, které spadají pod stejnou bankovní skupinu, což poskytuje přehled o situaci v rámci jednotlivých finančních trhů v okolních státech. Výsledkem práce je stanovení výkonnosti sledované instituce a českého bankovního sektoru. Na základě získaných poznatků jsou dále odvozena doporučení, která jsou zaměřena na zmírnění dopadů krize a podporu výkonnosti bankovní instituce. Veškerá kritéria pro vyhodnocení výkonnosti zmíněných subjektů jsou stanovena na základě poznatků z literární rešerše a data pro výzkum byla získána z veřejně dostupných zdrojů.

Klíčová slova

Aktiva, banka, finanční analýza, likvidita, výkonnost, závazky, zisk

The Evaluation a Company's Performance in Times of Crisis

Annotation

In this master's thesis, an assessment of the performance of a banking institution is carried out in the form of a financial analysis. The assessment is carried out to reveal the impact of the crisis caused by the COVID-19 pandemic and the subsequent outbreak of war in Ukraine. The results of the financial analysis of the observed banking institution are compared here within the international environment to assess the influence of the Czech economy on the banking sector. The selected banking institution is evaluated here, together with other banks that fall under the same banking group and provides an overview of the situation within the individual financial markets in the surrounding countries. The result of the work is the determination of the performance of the observed institution and the Czech banking sector. Based on the knowledge gained, recommendations are further derived, which are aimed at mitigating the effects of the crisis and supporting the performance of the banking institution. All criteria for evaluating the performance of the mentioned institutions are established based on findings from literature research, and the data for the research was obtained from publicly available sources.

Key Words

Assets, bank, financial analysis, liabilities, liquidity, performance, profit

Obsah

Seznam ilustrací (obrázků)	11
Seznam tabulek	12
Seznam použitých zkratk, značek a symbolů	13
Úvod	14
1 Teoretické vymezení pojmů z oblasti hodnocení výkonnosti podniku	16
1.1 Výkonnost podniku	16
1.2 Finanční analýza	17
1.3 Horizontální a vertikální analýza účetních výkazů	18
1.4 Analýza poměrových ukazatelů	19
1.4.1 Ukazatele rentability	19
1.4.2 Ukazatele likvidity	21
1.4.3 Ukazatele aktivity	24
1.4.4 Ukazatele zadluženosti	26
1.4.5 Ukazatele tržní hodnoty	28
1.5 Soustavy ukazatelů	29
1.5.1 Pyramidové soustavy ukazatelů	30
1.5.2 Bankrotní a bonitní modely	31
2 Moderní metody hodnocení výkonnosti	35
2.1 Ekonomická přidaná hodnota (Economic Value Added – EVA)	35
2.2 Tržní přidaná hodnota (Market Value Added – MVA)	37
2.3 Diskontované cash flow (Discounted Cash Flow – DCF)	38
2.4 Benchmarking	38
2.4.1 Model INFA	39
2.4.2 Balanced Scorecard	39
2.4.3 Model excellence EFQM	40
3 Hodnocení výkonnosti zvoleného podniku	42
3.1 Představení vybrané společnosti	42
3.2 Bankovní sektor v době krize	43
3.3 Horizontální analýza	44
3.4 Vertikální analýza	47
3.5 Analýza poměrovými ukazateli	50
3.5.1 Vyhodnocení rentability podniku	50

3.5.2	Vyhodnocení podnikové likvidity.....	51
3.5.3	Vyhodnocení podnikové aktivity	53
3.5.4	Analyzování podnikové zadluženosti.....	54
3.5.5	Vyhodnocení tržní hodnoty	56
3.6	Vyhodnocení Altmanova modelu	57
3.7	Vyhodnocení Kralickova Quicktestu	58
3.8	Analýza ekonomické přidané hodnoty	60
4	Hodnocení výkonnosti v době krize v rámci skupiny RBI	62
4.1	O skupině Raiffeisen Bank International.....	62
4.2	Finanční výsledky za skupinu RBI	63
4.3	Finanční výsledky ve vybraných bankách skupiny RBI	66
4.3.1	Hodnocení výkonnosti společnosti Tatra banka, a.s.	66
4.3.2	Hodnocení výkonnosti společnosti Raiffeisen Bank Zrt.....	68
5	Shrnutí výsledků hodnocení výkonnosti a závěrečná ustanovení	70
	Závěr	75
	Seznam použité literatury.....	77
	Seznam příloh	80

Seznam ilustrací (obrázků)

Obrázek 1: Finanční analýza podle objektu zkoumání.....	17
Obrázek 2: Pyramidový rozklad ROE.....	30
Obrázek 3: Perspektivy měření výkonnosti podniku.....	39
Obrázek 4: Model excelence EFQM.....	41
Obrázek 5: Vývoj LCR a NSFR.....	52
Obrázek 6: Vývoj obratu pohledávek a závazků.....	54
Obrázek 7: Vyhodnocení Altmanova modelu.....	58
Obrázek 8: Vývoj čistého zisku Raiffeisenbank a.s.....	70
Obrázek 9: Rentabilita vlastního kapitálu v rámci skupiny RBI.....	73

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hodnocení Kralickova Quicktestu	34
Tabulka 2: Výkaz o finanční pozici pro účel horizontální analýzy.....	45
Tabulka 3: Výkaz o finanční pozici – Aktiva	48
Tabulka 4: Výkaz o finanční pozici – Pasiva	49
Tabulka 5: Ukazatele rentability.....	51
Tabulka 6: Ukazatele aktivity.....	53
Tabulka 7: Ukazatele zadluženosti	55
Tabulka 8: Ukazatele tržní hodnoty.....	56
Tabulka 9: Výpočet Altmanova modelu	57
Tabulka 10: Vyhodnocení Kralickova Quicktestu	59
Tabulka 11: Výsledky Kralickova Quicktestu	59
Tabulka 12: Výpočet EVA.....	60
Tabulka 13: Finanční výsledky skupiny Raiffeisen Bank International	64
Tabulka 14: Finanční výsledky společnosti Tatra banka, a.s.	67
Tabulka 15: Finanční výsledky společnosti Raiffeisen Bank Zrt.....	69

Seznam použitých zkratk, značek a symbolů

EAT	čistý zisk po zdanění
EBT	zisk před zdaněním
EBIT	zisk před zdaněním a odečtením úroků
EVA	ekonomická přidaná hodnota
LCR	ukazatel krytí likvidity
NPV	čistá současná hodnota
NSFR	ukazatel čistého stabilního financování
ROA	rentabilita celkových aktiv
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
ROS	rentabilita tržeb
ROCE	rentabilita celkového investovaného kapitálu

Úvod

V roce 2020 vypukla po celém světě globální pandemie viru covid-19. Jejím důsledkem byla hospodářská krize, vlivem které mnoho států včetně České republiky v mnoha ohledech zaznamenalo nejhorší propad ekonomiky od konce Druhé světové války. Dříve než se evropská ekonomika stačila vzpamatovat z negativních dopadů krize, propukla v Evropě válka na Ukrajině, která rovněž velmi negativně ovlivnila hospodářství mnoha států. Cílem této práce je popsat, jakým způsobem krize covid-19 ovlivnila společnost, spadající do bankovního sektoru v době krize, a to za pomoci hodnocení výkonnosti zvolené bankovní instituce ve sledovaném období, které zahrnuje dobu krátce před pandemií, spolu se samotnou krizí a jejím vyústěním do současnosti. Důvodem ke zvolení podniku z oblasti bankovního sektoru, je jeho charakteristicky vysoká citlivost na ekonomický vývoj a případné výkyvy, které jsou způsobeny nepříznivými podmínkami na trhu.

V první části práce bude provedena teoretická rešerše pojmů z oblasti hodnocení výkonnosti podniku. Jelikož má být hodnocení zaměřeno na subjekt podnikající převážně ve finanční sféře, budou zde popsány zejména jednotlivé pojmy a nástroje z oblasti finanční analýzy, jako například jednotlivé ukazatele ziskovosti a finanční pozice v rámci trhu. Vedle popsání principu jednotlivých prvků finanční analýzy zde budou uvedeny také jejich výpočty, které poslouží v rámci praktické části. V této kapitole rovněž proběhne představení moderních trendů z oblasti komplexního hodnocení podniku.

Následně bude práce zaměřena na praktické vyhodnocení výkonnosti zvolené bankovní instituce za pomoci nástrojů a metod, které byly představeny v první části práce. Nejprve bude představen zvolený podnik formou krátkého historického úvodu a popsání jeho majetkových struktur. Následně bude uvedena jeho pozice na trhu v rámci celého bankovního sektoru České republiky. Samotné hodnocení se bude skládat jednak z hodnocení zvoleného podniku a následně z porovnání dosažených výsledků s ostatními subjekty, které jsou úzce spjaty se zvoleným podnikem. Jelikož se práce částečně zaměřuje na mezinárodní obchod, budou tyto podniky představovat obdobné zahraniční instituce, které spadají pod stejnou mateřskou společnost jako zvolený podnik. Díky tomu bude možné zjistit, zda měla krize stejný dopad na společnosti v rámci mezinárodního prostředí a také jak si výkonnostně vede česká pobočka společnosti v porovnání se zahraničními protějšky. Po vyhodnocení výkonnosti zvoleného podniku a jeho zahraničních protějšků bude provedeno závěrečné vyhodnocení a porovnání dosažených výsledků, díky čemuž bude následně možné určit případná východiska, která se k dané problematice vztahují.

Aby bylo možné dosáhnout již zmíněného hlavního cíle práce, bude provedeno jeho rozčlenění na několik dílčích cílů, které umožní lépe analyzovat danou problematiku. Prvním úkolem je vyhodnotit výkonnost zvolené české bankovní instituce pomocí nástrojů finanční analýzy. Druhým krokem je tyto výsledky vzájemně porovnat v rámci období před krizí s obdobím, během kterého krize probíhala a následně vyhodnotit, jaký dopad měla krize na daný podnik. Třetím cílem je vyhodnotit, jakým způsobem pandemie koronaviru ovlivnila českou bankovní společnost v porovnání se zahraničními protějšky. Čtvrtým a posledním cílem je na základě výsledků provedené analýzy navrhnout jednotlivá doporučení, která mohla případným negativním dopadům krize zabránit.

Tato práce by svým obsahem, který bude tvořen hodnocením výkonnosti, měla odpovědět na následující výzkumné otázky:

VO1: Byl hodnocený podnik negativně ovlivněn důsledky koronavirové pandemie?

VO2: Které výsledky podnikání byly pandemií zasaženy nejvíce?

VO3: Měla pandemie různý dopad v rámci jednotlivých bankovních institucí spadajících pod stejnou skupinu a proč tomu tak bylo?

Díky tomuto porovnání bude možné určit, zda byl hodnocený podnik během pandemie dostatečně výkonný či nikoliv.

1 Teoretické vymezení pojmů z oblasti hodnocení výkonnosti podniku

Tato kapitola se zaměřuje na teoretické vymezení pojmů z oblasti hodnocení výkonnosti podniku. Jednotlivé pojmy budou nejprve představeny a následně podrobně charakterizovány. Vedle samotných pojmů jako výkonnost podniku či finanční analýza, budou představeny také metody, díky kterým je možné tyto pojmy měřit, vzájemně porovnávat a následně vyhodnocovat. Jakmile budou podrobně popsány zmíněné pojmy, budou představeny také moderní trendy z oblasti komplexního hodnocení společnosti.

1.1 Výkonnost podniku

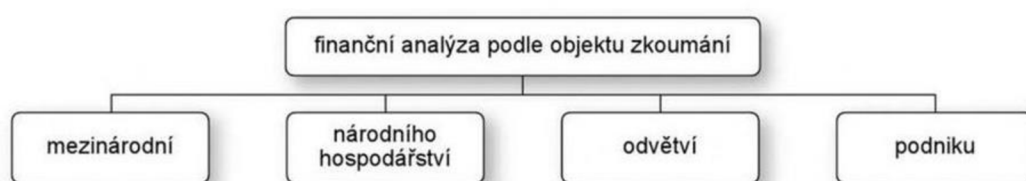
Pojem výkonnost popisuje Wagner (2009) jako proces, při kterém je zkoumaný subjekt, který vykonává určitou činnost, přirovnáván k jinému referenčnímu subjektu. Za pomoci kritériální škály je následně u zkoumaného subjektu hodnocena úspěšnost napodobit daný referenční jev. Zároveň však podotýká, že je nezbytné si uvědomit rozdílné významy tohoto pojmu, neboť výkonnost může být chápána v různých odvětvích různým způsobem a v krajních případech tak může dojít i ke komunikačnímu šumu (Wagner 2009).

Z předchozí definice jasně vyplývá, že výkonnost je možné měřit různými způsoby. Nejdůležitějším faktorem však vždy zůstává volba výkonnostního kritéria neboli toho, podle čeho se bude výkonnost daného podniku posuzovat. Jedním ze základních kritérií výkonnosti podniku je jeho čistá současná hodnota. Máče (2006, s. 41) uvádí, že: *„firma je dostatečně výkonná, dosahuje-li kladnou čistou současnou hodnotu při uspokojivé likviditě a přijatelné úrovni rizika.“* Růst výkonnosti podniku je přímo úměrný zvyšování jeho čisté současné hodnoty (Máče 2018).

Hodnocení výkonnosti podniku je prováděno z různých důvodů a existují různé pohledy na to za jakým účelem je hodnocení uskutečňováno. Manažeři podniku provádí hodnocení za účelem zjištění, zda dosahují požadovaných cílů, které mohou být kritériem jejich hodnocení. Z pohledu majitelů společnosti je nutné provádět hodnocení z důvodu aktualizace informací o jejich bohatství. Bez těchto informací nejsou majitelé schopni odhadnout, jakým způsobem se jejich podnik vyvíjí. (Vochozka 2020).

1.2 Finanční analýza

Definovat pojem finanční analýza lze hned několika způsoby. Obecně lze však stanovit, že se jedná o nástroj, který umožňuje zpracování podnikových dat, ze kterých je následně možné vyhodnotit ekonomickou sílu daného subjektu. Dle Růčkové (2021) je možné finanční analýzu členit podle různých hledisek. Základním členěním však zůstává rozdělení podle toho, v jakém rozsahu či struktuře je finanční analýza prováděna. V takovém případě lze finanční analýzu rozdělit tak, jak znázorňuje obrázek 1.

Obrázek 1: Finanční analýza podle objektu zkoumání

Zdroj: Růčková (2021, s. 31)

Mezinárodní Finanční analýza zkoumá finanční situaci v nadnárodním měřítku. Umožňuje tak nadnárodním korporacím jednodušší orientaci na světovém trhu. Tento typ analýzy vypracovávají specializované instituce. Nevýhodou u těchto analýz bývá nedostatečná aktualizace, neboť zpracování finanční analýzy takového rozsahu zabere velkou spoustu času.

Finanční analýza národního hospodářství může být vypracována buďto soukromou institucí nebo organizačními složkami daného státu. Popisuje finanční situaci národní ekonomiky daného státu a poskytuje tak ekonomickým subjektům cenné informace o makroekonomickém prostředí, které usnadňují orientaci na daném trhu.

Finanční analýza odvětví je omezena pouze na takovou skupinu ekonomických subjektů, které splňují určitá kritéria podobnosti, jako je například výroba stejného typu produktu. Díky této analýze mohou podniky sledovat například poptávku po daném sortimentu. i zde bývá hlavní nevýhodou časový skluz, neboť firemní informace mívají zpravidla náskok půl roku.

Podniková finanční analýza vychází z účetních výkazů daného podniku. Jako taková tedy poskytuje informace primárně pro podnikové účely a bývá zpravidla nejaktuálnější (Růčková 2021).

Aby bylo možné úspěšně řídit jakýkoliv podnik, je zapotřebí mít jasný přehled o veškerých ekonomických aktivitách, které v daném podniku probíhají. K tomuto účelu bývá v praxi často

využívána právě finanční analýza. Díky tomuto nástroji je možné komplexně sledovat ekonomickou situaci jak celého podniku, tak i jednotlivých sekcí, ze kterých se daný podnik skládá. Na základě výsledku finanční analýzy bývají přijímána krátkodobá i dlouhodobá rozhodnutí, která mají dopad na budoucí vývoj daného podniku. Za účelem udržení plynulého provozu je nezbytné provádět finanční analýzu v pravidelných intervalech. Obecně lze tedy stanovit, že finanční analýza je ze své podstaty kontrolním nástrojem, který svému uživateli umožňuje popsat výkonnost daného podniku, odvětví či jiného subjektu (Scholleová 2017).

Za účelem vypracování plnohodnotné finanční analýzy podniku je zapotřebí mít k dispozici velké množství podnikových dat s vypovídající hodnotou. Hlavním zdrojem takovýchto dat bývá zpravidla účetní závěrka daného podniku, která se zpravidla sestává z rozvahy, výkazu zisku a ztrát, výkazu cash flow, výkazu změn vlastního kapitálu a přílohy. Data z účetní závěrky jsou následně v praxi doplňována informacemi o produktech, dodavatelích, odběratelích, a dalšími informacemi napříč podnikovou strukturou. V případě potřeby bývají data doplněna také o informace z vnějších zdrojů, jakými jsou například zprávy o aktuálním tržním dění (Scholleová 2017).

Aby bylo možné vypracovat jakoukoli finanční analýzu, je zapotřebí brát na vědomí jednotlivé překážky v podobě různých omezení a nepříznivých vlivů, které mohou mít na výsledek dané analýzy negativní dopad. Mezi faktory, které mohou výsledek finanční analýzy ovlivnit je možné zařadit:

- kvalita vypracovaných účetních výkazů, ze kterých jsou čerpány podklady pro vypracování finanční analýzy,
- vliv mimořádných a sezonních událostí na výsledek hospodaření,
- nutnost dbát důraz na tradiční postupy při vyhodnocování výsledků analýzy,
- výsledné hodnoty finanční analýzy je nutné porovnat napříč konkurenčním prostředím, aby bylo možné výsledky analýzy interpretovat (Knápková 2017).

1.3 Horizontální a vertikální analýza účetních výkazů

Horizontální analýza a vertikální analýza spadají do takzvaných stavových (absolutních) ukazatelů finanční analýzy, u kterých je zkoumán stav hodnot k určitému okamžiku. Výsledná hodnota těchto ukazatelů je vyjádřena v absolutních veličinách, jak vyplývá ze samotného názvu.

Horizontální analýza funguje na principu sledování jednotlivých prvků účetních výkazů v čase. V praxi bývají často porovnávána data ze dvou po sobě jdoucích účetních období. Data mohou být porovnávána jak meziročně, tak i v rámci jednoho jednoho roku. Výslednou změnu lze následně zaznamenat buď relativně (v procentech) či absolutně, kdy je měřen přesný rozdíl hodnot.

Vertikální analýza sleduje vývoj dané položky vůči určité součtové položce jako například celková aktiva, výnosy a další. Zkoumá, zda se při růstu společnosti souběžně mění i zvolená položka. Jako srovnávací veličina bývá v praxi často využívána výše aktiv a pasiv. Pokud je zdrojem pro vypracování analýzy výkaz zisku a ztráty, srovnávací veličinu bude představovat výše celkových výnosů či nákladů. Na rozdíl od horizontální analýzy se vertikální analýza provádí vždy v rámci jednoho sledovaného období (Knápková 2017).

Obě zmíněné varianty jsou vhodné pro zkoumání ekonomické situace uvnitř bankovní instituce. Banky obvykle disponují aktivními a pasivními položkami, které jsou velmi citlivé na výkyvy úrokových sazeb v globální ekonomice. Tato neobvyklá struktura majetku a zejména jeho financování nicméně nijak neovlivňuje výsledky horizontální a vertikální analýzy, díky čemuž jsou tyto nástroje vhodné pro hodnocení výkonnosti vybrané společnosti ve sledovaném období (Subramanyam 2014).

1.4 Analýza poměrových ukazatelů

Jak vyplývá ze samotného názvu této analýzy, jejím hlavním nástrojem jsou ukazatele, které vyjadřují vzájemné vztahy jednotlivých prvků účetních výkazů jejich vzájemným podílem. Výsledný poměr následně udává, jakým procentem se daná položka podílí na základním souboru. V praxi je obecně využíváno pět skupin poměrových ukazatelů. Každá z těchto skupin třídí ukazatele finanční analýzy podle toho, na kterou část finančního zdraví podniku jsou zaměřeny (Scholleová 2017).

1.4.1 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability (výnosnosti) udávají poměr mezi konečným ziskem podniku a hodnotou určité položky, ke které se daný ukazatel vztahuje. Jejich výše je závislá na hodnotách ukazatelů likvidity, aktivity a zadluženosti. Jejich využití ve finanční analýze poskytuje přehled o tom, jak efektivně je zainvestován kapitál společnosti neboli jakou návratností jednotlivé investice disponují (Kisefáková 2017).

Jedná se o nejsledovanější ukazatele finanční analýzy, neboť monitorují jednotlivé aspekty výnosnosti a ziskovosti, což zpravidla odpovídá hlavnímu cíli všech podnikových struktur, kterým je maximalizace zisku. Hlavním podkladem pro ukazatele rentability je výkaz zisku a ztrát a rozvaha. Největší vypovídající hodnotu mají tyto ukazatele pro akcionáře a potenciální investory, kteří díky nim mohou efektivně analyzovat účinnost jednotlivých podnikových rozhodnutí. Pro účely finanční analýzy jsou dle Růčkové (2021) obecně důležité následující formy generovaného zisku:

- zisk před zdaněním a odečtením úroků (Earnings before Interest and Taxes – EBIT),
- zisk před zdaněním, upravený o výsledek hospodaření (Earnings before Taxes – EBT),
- čistý zisk (Earnings After Taxes – EAT).

Rentabilita celkového kapitálu (Return on Assets – ROA)

Tento ukazatel umožňuje u sledovaného subjektu vyhodnotit celkovou efektivnost, produkční sílu a jeho schopnost generovat zisk. Hodnocena je výnosnost celkového vloženého kapitálu bez ohledu na původ zdrojů podnikatelské činnosti. Kromě základního měření efektivity podniku lze tento ukazatel využít jako měřítko efektivity pracovní síly za období, ke kterému se daný zisk datuje. Vzorec 1 znázorňuje rovnici pro výpočet rentability celkového kapitálu (Růčková 2021).

$$ROA = \frac{EBIT}{\Sigma_{aktiv}} \quad (1)$$

Rentabilita vlastního kapitálu (Return on Equity – ROE)

Vyhodnocení rentability vlastního kapitálu umožňuje určit jaké množství zisku je generováno vlastním kapitálem, který byl vložen vlastníky nebo akcionáři. Optimální situace nastává, pokud je výsledná hodnota tohoto ukazatele vyšší než velikost úroků z dlouhodobých investic, jakými jsou například státní dluhopisy. Pokud by rentabilita vlastního kapitálu společnosti nepřevyšovala výnos z dlouhodobých investic, investoři by neměli zájem o spolupráci a podnik by čelil nebezpečí úpadku. Rentabilitu vlastního kapitálu je možné vypočítat pomocí vztahu uvedeném ve vzorci 2 (Knápková 2017).

$$ROE = \frac{EAT}{vlastní\ kapitál} \quad (2)$$

Rentabilita tržeb (Return on Sales – ROS)

Tímto ukazatelem je podnik schopen určit, jak velké množství zisku připadá na jednu korunu tržeb. Pokud se rentabilita tržeb vyvíjí negativně, lze očekávat, že ostatní ukazatele budou mít rovněž negativní trend. Rentabilitu tržeb lze vyhodnotit jak za pomoci EAT, tak i EBIT. Rovnici rentability tržeb znázorňuje vzorec 3 (Scholleová 2017).

$$ROS = \frac{EAT}{tržby} \quad (3)$$

Rentabilita celkového investovaného kapitálu (Return on Capital Employed – ROCE)

Výsledná hodnota tohoto ukazatele symbolizuje o kolik se ve sledovaném podniku zhodnotila aktiva, která jsou financována z dlouhodobých položek vlastního i cizího kapitálu. Rentabilita celkového investovaného kapitálu (viz vzorec 4) tedy pomáhá určit, zda daný podnik v rámci dlouhodobého horizontu využívá svá aktiva s dostatečnou účinností, aby bylo dosaženo požadované efektivity.

$$ROCE = \frac{EBIT}{dlouhodobý\ kapitál} \quad (4)$$

1.4.2 Ukazatele likvidity

Tyto ukazatele poskytují informaci o tom, jakým způsobem je daný podnik schopen splácet své krátkodobé závazky a tím skvěle popisují aktuální finanční zdraví podniku. Aby byl podnik dostatečně solventní, je potřeba aby udržoval dostatečné množství aktiv, která mají dostatečnou schopnost jejich přeměny na peníze v krátkém čase a bez ztráty jejich hodnoty. Likvidita je jedním ze základních parametrů, které ovlivňují samotnou existenci podniku (Scholleová 2017).

Aby bylo možné zajistit bezpečnou úroveň likvidity, je třeba udržovat dostatečné množství oběžných aktiv. Pokud však podnik zadržuje příliš velké množství aktiv v podobě hotovosti, peněžních prostředků na bankovních účtech, ale i pohledávek a zásob, dostane se do situace, kdy tyto držené prostředky snižují rentabilitu podniku, neboť aktiva držená v této podobě generují nulový zisk (Knápková 2017).

Běžná likvidita (L3)

Jedná se o likviditu třetího stupně. Představuje hodnotu, kolikrát je podnik schopen uhradit veškeré své závazky v případě, kdy veškerá svá aktiva promění na peněžní prostředky. Jinými slovy hodnota běžné likvidity udává, kolikrát je hodnota oběžných aktiv (OA) vyšší než hodnota krátkodobých závazků (KZ). Čím vyšší je hodnota běžné likvidity, tím snáze je podnik v praxi schopen splácet své závazky. Pro výpočet běžné likvidity je využíván vzorec 5 (Máče 2018).

$$\text{Běžná likvidita (L3)} = \frac{OA}{KZ} \quad (5)$$

Výsledná hodnota běžné likvidity je závislá na struktuře podnikových aktiv. Pokud je hodnota běžné likvidity na vysoké úrovni, nemusí být tato informace pro podnik vždy pozitivní. Například pokud by podnik disponoval velkým množstvím pohledávek či zásob, a naopak malým množstvím hotovostních prostředků, vysoká hodnota běžné likvidity by byla zavádějící, neboť podnik by se ve skutečnosti mohl nacházet v platební neschopnosti. Velikost běžné likvidity se pohybuje v rozmezí 1,5 až 2,5 (Máče 2018).

Pohotová likvidita (L2)

Pohotová likvidita je nazývána likviditou druhého stupně. Pomáhá podniku vyhodnotit situaci, zda je schopen splatit své závazky, aniž by musel získat finanční prostředky z prodeje zásob. Při výpočtu pohotové a posléze i okamžité likvidity je tedy třeba do čitatele uvést pouze část oběžných aktiv. Vzorec 6 znázorňuje výpočet pohotové likvidity (Král 2018).

$$\text{Pohotová likvidita (L2)} = \frac{OA - \text{zásoby}}{KZ} \quad (6)$$

Z uvedeného vztahu lze vypočítat, že podnik bude schopen své závazky splatit bez zásob, pokud se pohotová likvidita bude rovnat hodnotě 1. Doporučená hodnota se pohybuje v rozmezí 1 až 1,5. Pohotovou likviditu je možné vypočítat také vztahem, kde bude kromě zásob vyloučena také velikost dlouhodobých pohledávek (viz vzorec 7).

$$\text{Pohotová likvidita (L2)} = \frac{\text{Peněžní prostředky} + \text{finanční majetek} + \text{krátkodobé pohl.}}{KZ} \quad (7)$$

Tato rovnice bývá v praxi využívána v případě, kdy podnik disponuje velkým množstvím dlouhodobých pohledávek nebo zásob, které je v případě potřeby obtížné proměnit na peněžní prostředky (Růčková 2021).

Okamžitá likvidita (L1)

Okamžitá likvidita, která je známa také jako likvidita prvního stupně, je nejužším ukazatelem likvidity, neboť se zaměřuje pouze na ty nejlídnější položky, což jsou peněžní prostředky v podobě hotovosti a zůstatků na bankovních účtech. Rovnici pro výpočet okamžité likvidity znázorňuje vzorec 8 (Růčková 2021).

$$\text{Okamžitá likvidita (L1)} = \frac{\text{Peněžní prostředky}}{\text{KZ}} \quad (8)$$

Doporučená hodnota okamžité likvidity se pohybuje v rozsahu od 0,9 (v ČR je tato hranice nastavena od 0,2 do 1,1). Toto rozmezí se v důsledku nepříznivých situací, jakými jsou například ekonomické krize, může měnit. Vyšší hodnoty okamžité likvidity představují nepříznivou situaci zejména z hlediska rentability, neboť peněžní prostředky není možné zhodnotit s takovou účinností, jako ostatní aktiva. Nižší hodnoty tedy poukazují na efektivnější využití peněžních prostředků, avšak platební schopnost podniku je značně omezená (Růčková 2021).

Ukazatel krytí likvidity (Liquidity Coverage Ratio – LCR)

Vzhledem k tomu, že součástí práce má být finanční analýza bankovní instituce, je třeba uvést ukazatele likvidity, které jsou specifické pro bankovní sektor a berou v potaz specifické financování bankovní činnosti. Prvním takovým ukazatelem je LCR neboli ukazatel krytí likvidity, jenž sleduje poměr objemu likvidních aktiv vůči očekávanému čistému peněžnímu odtoku během příštích 30 dnů. Tento ukazatel se zaměřuje na vývoj krátkodobé likvidity. Rovnice pro výpočet ukazatele LCR je znázorněna ve vzorci 9 (Shyam 2016).

$$\text{LCR} = \frac{\text{Vysoce likvidní aktiva}}{\text{Čistý peněžní odtok během příštích 30 dnů}} \geq 100 \% \quad (9)$$

Ukazatel čistého stabilního financování (Net Stable Funding Ratio – NSFR)

Druhým z ukazatelů specifických pro bankovní sektor je NSFR, který se zaměřuje na střednědobou a dlouhodobou likviditu. Tento ukazatel spolu s LCR spadá do pravidel Basel III a je kontrolován Českou národní bankou, která tak dohlíží na ekonomickou stabilitu bankovního sektoru

České republiky. Ukazatel NSFR je dán množstvím dostupného stabilního financování, což je množství cizího kapitálu, které je dostupné v horizontu jednoho roku. Tato suma je následně porovnána s množstvím požadovaného stabilního financování, jehož hodnota je dána množstvím aktiv, které jsou vyhodnocena jako riziková a z toho důvodu je potřeba udržovat množství likvidních prostředků za účelem krytí rizika. Za tímto účelem je vyžadováno, aby hodnota NSFR byla vždy vyšší než 100 %. Rovnice pro výpočet ukazatele LCR je znázorněna ve vzorci 10 (Shyam 2016).

$$NSFR = \frac{\text{Dostupné stabilní financování}}{\text{Požadované stabilní financování}} \geq 100 \% \quad (10)$$

1.4.3 Ukazatele aktivity

Pomáhají přehledně analyzovat, jak efektivně podnik využívá svá aktiva a pasiva. Díky tomu je podnik například schopen snadněji určit, zda jsou jeho aktiva udržována v požadované míře a zamezit tak zbytečným ztrátám, které vznikají s přebytečnými náklady na jejich udržování. Tyto ukazatele jsou jedním ze základních nástrojů finančního řízení podniku. Ukazatele z této skupiny obvykle vyjadřují počet obrátek nebo případně dobu obratu jednotlivých prvků aktiv či pasiv (Růčková 2021).

Obrat celkových aktiv

Vyjadřuje poměr tržeb k celkovému množství aktiv. Hodnota tedy představuje, jak efektivně podnik využívá svá aktiva v závislosti na velikost generovaných tržeb. Velikost obratu celkových aktiv závisí na odvětví, ve kterém podnik provozuje svou činnost. Například jednotlivá odvětví, která se specializují na výrobní činnost, budou svá aktiva využívat v rámci dlouhodobějších cyklů, než je tomu v sektoru služeb. Proto bude pravděpodobně hodnota obratu celkových aktiv u výrobních podniků nižší, což nemusí nutně znamenat negativní stav. Vztah pro výpočet obratu celkových aktiv je zaznamenán ve vzorci 11 (Růčková 2021).

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\sum \text{tržeb}}{\sum \text{aktiv}} \quad (11)$$

Rychlost/doba obratu

Tento ukazatel se zaměřuje zejména na vybrané prvky aktiv a pasiv, jako jsou například zásoby, pohledávky a závazky. Rychlost obratu je dána poměrem mezi celkovými tržbami

podniku a sledovanou položkou z účetní rozvahy (viz vzorec 12). Pokud je převrácená hodnota rychlosti obratu vynásobena počtem dní v roce, je možné stanovit dobu obratu (viz vzorec 13), díky které je možné určit, jak dlouhou dobu (přesněji kolik dní) bude daná položka vázána v dané podobě, než dojde k její přeměně (Růčková 2021).

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \frac{\sum \text{tržeb}}{\text{zásoby}} \quad (12)$$

$$\text{Doba obratu zásob [počet dní]} = \frac{365}{\text{rychlost obratu zásob}} \quad (13)$$

V případě doby obratu zásob je sledováno, jak dlouhá doba uplyne od nákupu materiálu až do doby prodeje výrobku. Jedná se tedy o počet dnů, po které jsou oběžná aktiva vázána v podobě zásob. Knápková (2017) zmiňuje, že v případě výpočtu doby obratu zásob je vhodnějším měřítkem hodnoty nákladů místo tržeb.

Dobu a rychlost obratu lze sledovat také u pohledávek (rovnice jsou znázorněny ve vzorcích 14 a 15). Doba obratu pohledávek představuje počet dnů, po kterou je kapitál vázán v podobě pohledávek. Vyjadřuje dobu od vzniku pohledávky, do doby její úhrady. Doba obratu pohledávek v praxi bývá srovnávána s dobou splatnosti závazků (Knápková 2017).

$$\text{Rychlost obratu pohledávek} = \frac{\sum \text{tržeb}}{\text{pohledávky}} \quad (14)$$

$$\text{Doba obratu pohledávek [počet dní]} = \frac{365}{\text{rychlost obratu pohledávek}} \quad (15)$$

Doba obratu závazků (viz vzorec 17) matematicky znázorňuje, jak rychle je podnik schopen splatit své závazky. Pro podnik, který musí splácet své závazky je výhodnější situace, kdy doba obratu závazků převyšuje dobu obratu pohledávek. Díky těmto ukazatelům mohou věřitelé vyhodnotit, zda podnik využívá cizí kapitál takovým způsobem, aby byla jeho ekonomická situace stabilní (Růčková 2021).

$$\text{Rychlost obratu závazků} = \frac{\sum \text{tržeb}}{\text{závazky}} \quad (16)$$

$$\text{Doba obratu závazků [počet dní]} = \frac{365}{\text{rychlost obratu závazků}} \quad (17)$$

Jestliže bude v náhodném podniku dosaženo vysokých hodnot rychlosti obratu, a naopak nízké doby obratu, bude daná situace jednoznačně příznivější, než by tomu bylo v opačném případě. Pokud podnik úspěšně využívá svá aktiva, může dosáhnout také vyšší úrovně obratu a celková rentabilita podniku se také zvyšuje. Rentabilita podniku totiž kromě výše ziskové marže vychází také z obratu aktiv (Knápková 2017).

1.4.4 Ukazatele zadluženosti

Hlavním principem ukazatelů zadluženosti je charakteristika způsobu využití vlastního kapitálu a cizích zdrojů podniku. Díky této informaci je následně možno odvodit míru zadluženosti podniku. Optimální stav, kterého chce každý racionálně uvažující podnik dosáhnout je optimalizace vlastního a cizího kapitálu za účelem dosažení ekonomické stability (Kiselačková 2017).

Ukazatele zadluženosti jsou využívány za účelem kalkulace rizika plynoucího z využívání cizího kapitálu. Cizí kapitál jakožto dluh umožňuje danému subjektu efektivněji využívat kapitálové prostředky. Podniky využívají cizí kapitál zejména z důvodu jeho nízké ceny v porovnání s vlastním kapitálem a dále díky jeho schopnosti snížit daňovou povinnost podniku (Knápková 2017).

Pokud se zadluženost podniku dostane na příliš vysokou úroveň, může se stát, že likvidita podniku bude snížena. Je důležité sledovat, jakou mají podnikové cizí zdroje dobu splatnosti, aby bylo možné předejít stavu, kdy podnik nemá dostatečné množství oběžných aktiv k úhradě krátkodobých závazků. Tomu se dá však předejít, pokud si podnik udržuje vysoký podíl dlouhodobých cizích zdrojů (Knápková 2017).

Vedle likvidity může mít úroveň zadluženosti dopad také na rentabilitu podniku. Jestliže podnik efektivně využívá své cizí zdroje, může mít zadluženost podniku na rentabilitu pozitivní efekt. Tímto efektem je myšlena takzvaná finanční páka, která stanovuje, že pokud jsou výnosy z investic vyšší než úroky plynoucí z cizích zdrojů, dochází k vyšší ziskovosti a naopak (Knápková 2017).

Celková zadluženost

Obecně doporučená hodnota celkové zadluženosti se pohybuje mezi 30 až 60 %. Čím vyšší je hodnota celkové zadluženosti podniku, tím vyšší riziko pro věřitele představuje případná obchodní spolupráce. Rovnice celkové zadluženosti je znázorněna ve vzorci 18.

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\Sigma \text{aktiv}} \quad (18)$$

Hodnotu tohoto ukazatele je třeba srovnávat spolu s celkovou výnosností podniku a je třeba brát na vědomí odlišnosti v rámci jednotlivých odvětví. Dle Růčkové (2021) zde hraje velkou roli také struktura cizích zdrojů, neboť firmy v dnešní době inklinují k využívání méně rizikových zdrojů, které sice pomáhají udržet ekonomickou stabilitu, avšak z hlediska výkonnosti nevyužívají plný potenciál, kterého je daný podnik schopen dosáhnout (Knápková 2017).

Míra zadluženosti

Jedním z nejčastěji využívaných ukazatelů zadluženosti je míra zadluženosti. Tento ukazatel znázorňuje poměr mezi vlastním a cizím kapitálem. Jedná se o základní nástroj při výpočtu bonity při poskytování úvěrových produktů či posouzení ekonomické stability subjektu. Aby byla vypovídací hodnota tohoto ukazatele dostatečná, je potřeba sledovat vývoj míry zadluženosti v rámci daného časového úseku, kdy je sledováno, zda se procento cizích zdrojů zvyšuje a zda má toto zvýšení negativní dopad na sledovaný subjekt. Míra zadluženosti je znázorněna ve vzorci 19 (Knápková 2017).

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (19)$$

Úrokové krytí

Ukazatel úrokového krytí symbolizuje míru zadluženosti podniku skrze jeho schopnost splácet nákladové úroky. Hodnota ukazatele uvádí kolikrát je vygenerovaný zisk před zdaněním a odečtením úroků vyšší než nákladové úroky. Ukazatel je využíván zejména jako kontrolní údaj ze strany věřitelů, kteří jsou díky němu schopni snadno určit, zda je podnik schopen splácet své závazky. Rovnice pro výpočet úrokového krytí je znázorněna ve vzorci 20 (Knápková 2017).

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{EBIT}{\text{nákladové úroky}} \quad (20)$$

Z výpočtu úrokového krytí lze vyčíst, že optimální hodnota ukazatele by měla být vyšší než 1. Pokud by úrokové krytí bylo rovno hodnotě 1, podnik by svým ziskem dostatečně pokryl nákladové úroky, ale na pokrytí nákladů v podobě daní a tvorbu čistého zisku by zde žádné finanční prostředky nezbyly. Doporučovaná hodnota úrokového krytí se pohybuje okolo 5. Růčková (2021) uvádí pro

Českou republiku doporučenou hodnotu 8 a výše. Důvodem má být zachování vyššího množství tržeb po odečtení daných úroku. Díky dostatečné výši úrokového krytí jsou podniky schopny efektivněji využívat svůj cizí kapitál. Nízké hodnoty tohoto ukazatele prokazatelně signalizují hrozbu ekonomického úpadku. (Knápková 2017).

Průměrná doba splatnosti dluhu

Hodnota ukazatele průměrné doby splatnosti dluhu (viz vzorec 21) představuje dobu, za kterou je podnik schopen splatit veškeré své dluhy, pouze za pomoci vlastního provozního cash flow. Pro podnik je příznivější, pokud je vývojový trend tohoto ukazatele klesající (Knápková 2017).

$$\text{Průměrná doba splatnosti dluhu} = \frac{\text{cizí zdroje} - \text{rezervy}}{\text{provozní cash flow}} \quad (21)$$

1.4.5 Ukazatele tržní hodnoty

Následující poměrové ukazatele finanční analýzy kombinují účetní a tržní hodnoty, a tak poskytují data o ocenění celého podniku jako celku. Tyto ukazatele jsou zejména sledovány majiteli a investory podniku, neboť prezentují, jak si firma stojí zejména na kapitálovém trhu. Z těchto ukazatelů lze následně odvodit, jakým způsobem se bude vyvíjet budoucí ekonomická aktivita podniku, neboť ukazatele tržní hodnoty reprezentují podnik a jeho ekonomické postavení, díky čemuž mohou investoři snáze rozhodovat o svých investičních záměrech (Kiselačková 2017).

Veškeré níže zmíněné ukazatele tržní hodnoty umožňují investorům snadněji se orientovat na kapitálových trzích. Naprostou většinu těchto ukazatelů je možné vypočítat z informací, které jsou veřejně dostupné ve výročních zprávách sledovaných společností. Výsledné hodnoty ukazatelů bývají zpravidla zveřejňovány a jsou publikovány skrze burzovní média (Růčková 2021).

Účetní hodnota akcie

Od ukazatele účetní hodnoty akcie (viz vzorec 22) se u podniků běžně očekává, že se bude její hodnota v čase zvyšovat. Růst účetní hodnoty v čase je pro podnik známka ekonomické prosperity a z pohledu investorů se jedná o přehlednou informaci o tom, zda mají své prostředky do podniku investovat. Výpočtem účetní hodnoty akcií je možné tuto hodnotu porovnávat v rámci tržní struktury a zároveň sledovat vývoj podniku (Růčková 2021).

$$\text{účetní hodnota akcie} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{počet emitovaných akcií}} \quad (22)$$

Čistý zisk na akcii

Tento ukazatel je hlavním nástrojem v rukou akcionářů, kteří jsou díky němu schopni určit, jak velké množství zisku připadá na jeden kus kmenové akcie. Akcionáři sledují, jakou část zisku má podnik v plánu znovu investovat, aby odhadli zbylou část zisku, kterou podnik využije k výplatě dividend. Ukazatel čistého zisku na akcii (viz vzorec 23) je tedy akcionáři využíván jako kontrolní údaj, s jehož pomocí jsou schopni analyzovat, jakým způsobem je zacházeno s jejich investicemi (Růčková 2021).

$$\text{čistý zisk na akcii} = \frac{EAT}{\text{počet emitovaných akcií}} \quad (23)$$

Hodnota čistého zisku na akcii může být označována jako rentabilita na jednu akcii. Vypovídací hodnota tohoto ukazatele je vázána striktně k danému okamžiku. Není možné přesně určit jakých hodnot bude ukazatel nabývat, neboť hodnota výnosu má velmi náhodný charakter, který je ovlivňován velkým množstvím faktorů (Růčková 2021).

Poměr tržní ceny k zisku (P/E)

V praxi bývá tento ukazatel velmi často prezentován v rámci jednotlivých burzovních reportů. Tento poměr je nositelem velké řady důležitých informací, které investorům umožňují předvídat budoucí vývoj na kapitálovém trhu. Investoři mohou díky němu sledovat tempo růstu a podíl dividend na zisku. Pokud se hodnoty P/E daného podniku výrazně odlišují od středových hodnot na daném trhu, je to pro investory výstražný signál, že jsou dané akcie podhodnoceny nebo naopak svou hodnotou výrazně převyšují standardy. Akcionáři na tyto informace mohou reagovat a optimalizovat své portfolio. Vztah pro výpočet poměru tržní ceny k zisku je znázorněn ve vzorci 24 (Knápková 2017)

$$P/E \text{ ratio} = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{zisk na akcii}} \quad (24)$$

1.5 Soustavy ukazatelů

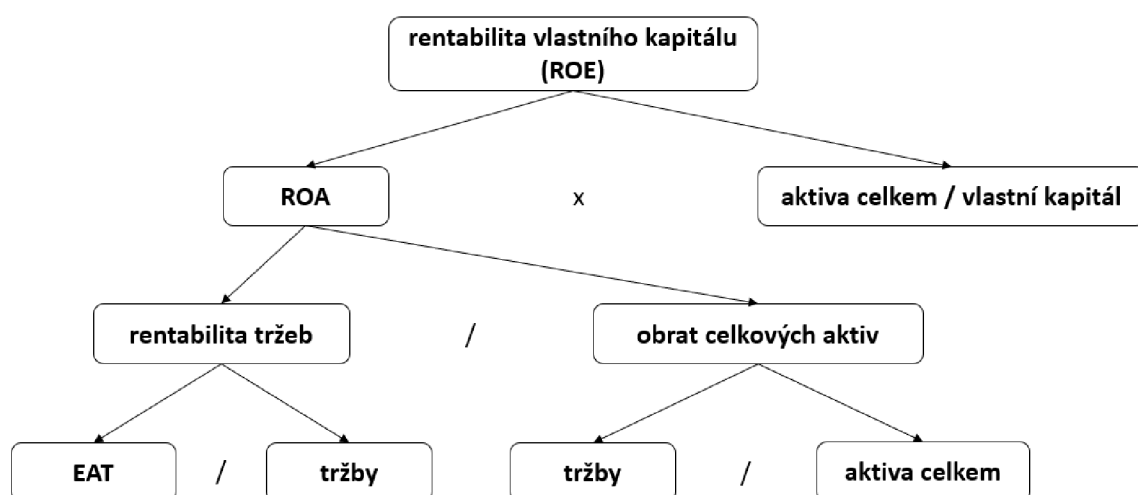
Vzhledem k existenci celé řady ukazatelů finanční analýzy bylo potřeba zodpovědět otázku, zda je možné zhodnotit ekonomický stav podniku pomocí jednoduššího modelu. Velké množství různých ukazatelů s sebou nese nebezpečí špatné orientace ve výsledcích finanční analýzy. Za tímto účelem

byly zkonstruovány takzvané souhrnné indexy hodnocení, které umožňují popsat ekonomický stav podniku pomocí jediného čísla. Vypovídací hodnota těchto indexů není ani zdaleka tak přesná jako hodnoty jednotlivých indexů, ale na rozdíl od nich umožňuje snazší srovnání napříč ostatními konkurenčními podniky (Růčková 2021).

Soustavy ukazatelů je možné rozdělit do dvou skupin podle toho jakým způsobem je lze vytvořit. Jednotlivé ukazatele v rámci jedné soustavy spojují vzájemné závislosti či souvislosti. První skupinou jsou takzvané paralelní soustavy ukazatelů, které řadí jednotlivé ukazatele vedle sebe, přičemž žádný z ukazatelů nevychází z jiného a všechny jsou stejně důležité. Druhou skupinou jsou pyramidové ukazatele, u kterých dochází k rozkladu výchozího ukazatele na dílčí části, které spojují vzájemné matematické operace (Knápková 2017).

1.5.1 Pyramidové soustavy ukazatelů

Základním principem pyramidových soustav ukazatelů je rozklad zvoleného ukazatele finanční analýzy, který nejlépe charakterizuje hlavní cíl a myšlenku celkové analýzy. Existují dva typy rozkladů, které rozdělují stanovený základní ukazatel na jednotlivé dílčí složky, které vzájemně spojuje daná matematická operace. Prvním typem je rozklad aditivní, který vzájemně propojuje dílčí ukazatele skrze rozdíl nebo součet. Druhým typem je následně rozklad multiplikativní, který odděluje dílčí ukazatele pomocí součinu nebo případným podílem. Na obrázku 2 je znázorněn Du Pontův pyramidový rozklad ukazatele rentability vlastního kapitálu (Knápková 2017).

Obrázek 2: Pyramidový rozklad ROE

Zdroj: vlastní zpracování dle Růčkové (2021, s. 373)

Ze schématu je zřejmé, že se nejedná o finální podobu možného členění, neboť čistý zisk je možno dále rozdělit na rozdíl tržeb a celkových nákladů. Stejně tak je možné dále členit celková aktiva. Stejným principem lze rozložit také rentabilitu celkových aktiv (Růčková 2021).

1.5.2 Bankrotní a bonitní modely

Zatímco paralelní a pyramidové soustavy jsou postaveny na principu vzájemných matematických vazeb mezi dílčími složkami, bankrotní a bonitní modely vzájemně odlišuje především účel za jakým byly vytvořeny. Výstupem těchto modelů je jednočíselná hodnota, která reprezentuje ekonomické zdraví analyzovaného subjektu (Knápková 2017).

Tyto modely jsou obzvláště důležité zejména v bankovním sektoru. Bankovní instituce je využívají za účelem ověření bonity svých potenciálních klientů. Na základě poznatků, které tyto modely poskytují, jsou banky schopné určit míru rizika, která plyne z případného obchodování se sledovaným subjektem (Vochozka 2020).

a) Bankrotní modely

Tyto modely nesou informaci o tom, zda je sledovaný podnik ohrožen bankrotem či nikoliv. Tato informace vychází z předpokladu sledování jednotlivých faktorů, které bankrotnímu stavu podniku obecně předcházejí. Za takovýmto účelem bývá sledována například hodnota běžné likvidity, čistého pracovního kapitálu, či rentability celkového kapitálu. Z logiky věci tedy vyplývá, že jsou tyto modely v praxi nejčastěji využívány věřiteli za účelem vyhodnocení, zda je jimi sledovaný subjekt schopen bezpečně splácet své závazky a neohrožuje jejich obchodní záměr (Růčková 2021).

Altmanův model

Tento index finančního zdraví podniku v sobě kombinuje výsledky globálních indexů celkového hodnocení. V praxi je tento ukazatel oblíben pro svou jednoduchost, a spočívá v součtu pěti poměrových ukazatelů, přičemž každému jednomu ukazateli je přiřazena určitá váha (Růčková 2021).

Dle Vochozky (2020) lze v literatuře nalézt celkem čtyři varianty Altmanova modelu. První verze je modifikovaná pro akciové společnosti s veřejně obchodovanými akciemi a lze ji nalézt pod názvem Z Score. Druhou variantou je Altmanův index pro společnosti neobchodované na finančních

tržích pod názvem ZETA či Z' Score. Třetí variantou je model pro nevýrobní podniky, který se nazývá Z'' Score. Poslední verzi Altmanova modelu je jeho varianta upravená speciálně pro české společnosti. Výpočet Altmanova indexu upraveného pro akciové společnosti s veřejně obchodovanými akciemi je znázorněn ve vzorci 25 (Vochozka 2020).

$$Z = 1,2 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,3 \times X3 + 0,6 \times X4 + 1 \times X5 \quad (25)$$

Kde: X1 – podíl pracovního kapitálu k celkovým aktivům
X2 – rentabilita čistých aktiv
X3 – EBIT / aktiva celkem
X4 – tržní hodnota vlastního kapitálu / celkové závazky
X5 – tržby / aktiva celkem

Pokud zde hodnoty Altmanova indexu přesahují hranici 2,99, je možné stanovit, že finanční zdraví sledované společnosti je na vysoké úrovni. Pohybuje-li se hodnota Z-skóre v rozmezí od 1,81 do 2,99, nachází se podnik v takzvané šedé zóně, kterou nelze identifikovat jako pozitivní ani negativní výsledek. Hodnoty nižší než 1,81 odhalují, že se podnik potýká s výraznými finančními problémy (Vochozka 2020).

Vzhledem k tomu, že práce je zaměřena na české prostředí, je ve vzorci 26 uvedena také varianta Altmanova indexu pro české společnosti. Tato varianta zcela jasně vychází z výše uvedené varianty pro akciové společnosti s tím rozdílem, že zde dochází k odečtení poměrového ukazatele, který představuje podíl závazků po splatnosti vůči výnosům. i zde platí, že hodnoty indexu Z'_{CZ} přesahující hranici 2,99 indikují, že sledovaný podnik je dostatečně bonitní. Hodnoty od 1,8 až 2,99 vymezují oblast šedé zóny a pokud podnik nedosahuje hranice 1,8 je označen jako bankrotní podnik (Vochozka 2020).

$$Z'_{CZ} = 6,56 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,3 \times X3 + 0,6 \times X4 + 0,99 \times X5 - 1 \times X6 \quad (26)$$

Kde: X1 – čistý pracovní kapitál / aktiva celkem
X2 – nerozdělený zisk / aktiva celkem
X3 – EBIT / aktiva celkem
X4 – tržní hodnota vlastního kapitálu / celkové závazky
X5 – tržby / aktiva celkem
X6 – závazky po splatnosti / výnosy

Index IN

Model IN nebo také index důvěryhodnosti je bankrotní model, který byl vytvořen speciálně pro české podmínky ve spolupráci s českými podniky. Stejně jako u předchozího Altmanova modelu je i zde výsledek modelu prezentován rovnicí, ve které figurují ukazatele rentability, zadluženosti, aktivity a likvidity. Každému z těchto ukazatelů je znovu přiřazena konkrétní váhová kategorie, která je průměrnou hodnotou daného ukazatele ve sledovaném českém odvětví (Růčková 2021).

Dle Vochozky (2020) existuje několik verzí indexu IN, které se vzájemně odlišují zejména svou aktuálností. Jinými slovy jsou rozdílné z hlediska roku, z jakého byla použita data pro jejich zpracování. Z tohoto důvodu zde bude uvedena pouze takzvaná modifikovaná komplexní varianta IN05, která pro své účely využívá data z roku 2005. Vzorec 27 znázorňuje právě index IN05, který je prozatím nejaktuálnější verzí indexu IN (Vochozka 2020).

$$IN05 = 0,13 \times X1 + 0,04 \times X2 + 3,92 \times X3 + 0,21 \times X4 + 0,09 \times X5 \quad (27)$$

Kde: X1 – aktiva celkem / cizí zdroje
X2 – EBIT / nákladové úroky
X3 – EBIT / aktiva celkem
X4 – výnosy / aktiva celkem
X5 – Oběžná aktiva / krátkodobý cizí kapitál

Co se hodnocení indexu IN05 týče, stěžejními hodnotami jsou zde 1,6 a 0,9. Podniky, které dosahují hodnot vyšších než 1,6 jsou vyhodnoceny jako bonitní. Veškeré výsledné hodnoty mezi 0,9 a 1,6 spadají do šedé zóny a podniky, které nedosahují na hodnotu 0,9, jsou z hlediska finančního zdraví vyhodnoceny jako bankrotní (Vochozka 2020).

b) Bonitní modely

Funkce bonitních modelů spočívá v principu bodového ohodnocení sledovaného subjektu v rámci dané oblasti. Jednotlivé oblasti lze následně využít za účelem porovnání sledovaného subjektu s konkurenčním prostředím. Hlavním účelem těchto modelů je tedy získat povědomí o finanční situaci sledovaného podniku a na základě porovnání s ostatními konkurenčními společnostmi jej spravedlivě zařadit (Knápková 2017).

Kralickův Quicktest

Tento bonitní model využívá k bodovému ohodnocení dvě dvojice poměrových ukazatelů. Jedna dvojice se zaměřuje na výnosnost a druhá na finanční stabilitu společnosti. Jakmile jsou jednotlivé ukazatele bodově ohodnoceny, je proveden aritmetický průměr ze získaných hodnot. Průměrná hodnota ze všech sledovaných ukazatelů je následně převedena do podoby známky, která je přidělena danému podniku. Škála hodnocení zde odpovídá vzdělávacímu systému známek (Růčková 2021).

V tabulce 1 je znázorněno bodové hodnocení jednotlivých poměrových ukazatelů, které znázorňují rovnice 28 až 31. Prvním krokem Kralickova Quicktestu je tedy bodové ohodnocení výsledků jednotlivých poměrových ukazatelů. Aritmetickým průměrem bodového skóre prvních dvou rovnic je možno získat hodnocení finanční stability podniku, zatímco průměr zbylých dvou rovnic reprezentuje výnosnost dané společnosti. Pokud jsou následně tyto dva výsledky také zprůměrovány, výsledná hodnota udává hodnocení celkové výkonnosti podniku (Růčková 2021).

$$R1 = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\Sigma \text{aktiv}} \quad (28)$$

$$R2 = \frac{\text{cizí zdroje} - \text{peněžní prostředky}}{\text{provozní cash flow}} \quad (29)$$

$$R3 = ROA = \frac{EBIT}{\Sigma \text{aktiv}} \quad (30)$$

$$R4 = ROS = \frac{EBIT}{\text{tržby}} \quad (31)$$

Tabulka 1: Hodnocení Kralickova Quicktestu

	0 bodů	1 bod	2 body	3 body	4 body
R1	< 0	0-0,1	0,1-0,2	0,2-0,3	> 0,3
R2	> 30	12-30	5-12	3-5	> 3
R3	< 0	0-0,08	0,08-0,12	0,12-0,15	> 0,15
R4	< 0	0-0,05	0,05-0,08	0,08-0,1	> 0,1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Růčkové (2021)

2 Moderní metody hodnocení výkonnosti

Veškeré doposud zmíněné metody finanční analýzy jsou v praxi běžně využívány za účelem vyhodnocení výkonnosti podniku. V průběhu času bylo potřeba některé tyto základní ukazatele nahradit z důvodu jejich omezeného pohledu na samotný podnik. Tyto elementární metody zpravidla vycházejí z účetních ukazatelů a neberou v potaz parametry, jakými jsou například riziko či rozsah vázaného kapitálu, které jsou pro dostatečnou vypovídající hodnotu finanční analýzy nezbytné. Za tímto účelem vznikají moderní metody hodnocení výkonnosti podniku (Růčková 2021).

Vedle pojmů, které se mohou chlubit historickou ověřeností, budou nyní představeny právě moderní trendy z oblasti hodnocení výkonnosti podniku. Za příklad moderní metody pro komplexní hodnocení podniku je možno posuzovat metodu ekonomické přidané hodnoty EVA, dále také tržní přidanou hodnotu MVA či diskontované cash flow DCF. Pro všechny tři zmíněné metody platí, že jejich uplatnění na českém trhu není snadné. Například ukazatel ekonomické přidané hodnoty lze použít jen v případě, kdy je u podniku splněn předpoklad jeho veřejné obchodovatelnosti, což dle Růčkové (2021) v České republice splňuje pouze velmi málo podniků. (Růčková 2021).

2.1 Ekonomická přidaná hodnota (Economic Value Added – EVA)

Tento ukazatel vychází z předpokladu, že hlavním cílem podniku je maximalizovat jeho ekonomický zisk. Na rozdíl od účetního zisku, který bere v potaz pouze explicitní náklady, u ekonomického zisku jsou sledovány náklady celkové, tedy i náklady spojené se ztracenou příležitostí. Náklady ztracené příležitosti lze definovat jako prostředky, o které podnik přišel v důsledku nesprávného využívání svých zdrojů. Typickým příkladem těchto nákladů je ušlá mzda či úrok z vlastního kapitálu. Níže uvedený vzorec 32 znázorňuje výpočet ekonomické přidané hodnoty (Vochozka 2020).

$$EVA = EBIT \times (1 - \text{sazba daně z příjmu právnických osob}) - WACC \times C \quad (32)$$

Kde: WACC – průměrné vážené náklady kapitálu

C – Celkový dlouhodobý investovaný kapitál

První část vzorce 30, ve které je zisk před zdaněním a odečtením úroků vynásoben daňovou sazbou, je v praxi označována jako čistý provozní zisk po zdanění (Net Operating Profit After Tax – NOPAT).

NOPAT v sobě zahrnuje kromě zisků z hlavní činnosti také výsledek hospodaření z činností, které probíhají v pozadí hlavní podnikatelské činnosti. Například zisk z prodeje dlouhodobého majetku či jiné mimořádné činnosti. Druhá část vzorce je tvořena průměrnými váženými náklady na kapitál (Weighted Average Cost of Capital – WACC), které jsou součtem nákladů vlastního a cizího investovaného kapitálu a celkovým množstvím dlouhodobého investovaného kapitálu (Capital – C). Tato položka indikuje, zda podnik efektivně využívá vlastní a cizí zdroje. Pokud jsou tyto zdroje využívány efektivně, hodnota WACC bude nízká. Vzorec 33 znázorňuje výpočet průměrných vážených nákladů na kapitál (Vochozka 2020).

$$WACC = r_d(1 - t) \times \frac{D}{C} + r_e \times \frac{E}{C} \quad (33)$$

Kde: WACC – průměrné vážené náklady kapitálu

r_d – náklady na cizí kapitál (neboli placené úroky)

t – sazba daně z příjmu právnických osob

D – cizí kapitál (Debt)

C – celkový dlouhodobý investovaný kapitál

r_e – náklady na vlastní kapitál (v podobě očekávaného výnosu akcionářů)

E – vlastní kapitál (Equity)

Z výše uvedených informací vyplývá, že hodnota EVA je rozdílem mezi provozním ziskem po zdanění a částkou, kterou podnik vyplácí v dividendách akcionářům spolu s vyplacenými úroky věřitelům. Pokud výsledná hodnota EVA dosahuje kladných hodnot, dochází k navýšení vnitřní hodnoty podniku. Tento ukazatel úzce souvisí také s čistou současnou hodnotou. V případě, kdy podnik dostatečně optimalizuje svou kapitálovou strukturu s ohledem na čistou současnou hodnotu, bude jeho ekonomická přidaná hodnota kladná (Vochozka 2020).

2.2 Tržní přidaná hodnota (Market Value Added – MVA)

Za účelem měření výkonnosti podniku je možno z moderních metod využít ukazatel tržní přidané hodnoty. Za pomoci tohoto ukazatele je možno monitorovat, jakým způsobem manažerská činnost pomohla posílit hodnotu obchodovatelných akcií podniku na burze. Vzorec 34 popisuje výpočet tržní přidané hodnoty (Vochozka 2020).

$$MVA = \text{tržní hodnota akcie} - \text{investovaný kapitál} \quad (34)$$

Ukazatele, které pracují s tržními hodnotami, jsou vysoce citlivé na aktuální vývoj na sledovaném trhu. Princip ukazatele tržní přidané hodnoty je založen na faktu, že podnik v očích akcionářů zvýšil svou hodnotu v případě, kdy byla jeho celková tržní hodnota vyšší než kapitál, jenž do něho byl investován. Jedná se tedy o určitý proces, při kterém podnik pomocí svého know-how přeměňuje kapitál, který byl akcionáři vložen, na různorodá aktiva a tím dochází k navýšení jeho tržní hodnoty (Kiselačková 2017).

Dle Vochozky (2020) dochází ke zvýšení tržní přidané hodnoty v následujících případech. Prvním případem je již zmíněná situace, kdy je efekt z investovaného kapitálu větší než náklady na kapitál. Ke zvýšení tržní přidané hodnoty dochází také v případě, kdy klesne hodnota investovaného kapitálu, avšak tržní hodnota podniku zůstane stejná. V posledním uvedeném příkladu dochází při zvýšení tržní hodnoty podniku při stále stejném množství investovaného kapitálu (Vochozka 2020).

Tržní přidaná hodnota úzce souvisí s ukazatelem EVA. Za účelem dosažení určité úrovně MVA je potřeba, aby se ukazatel EVA pohyboval v kladných hodnotách. Vochozka (2020, s. 207) tuto souvislost popisuje následovně: „*Vyjádření EVA lze definovat jako součet MVA a hodnoty čistých operačních aktiv (NOA) k datu ocenění. MVA je zase vyjádřením součtu budoucích hodnot EVA, které jsou diskontovány (opět k datu ocenění).*“

2.3 Diskontované cash flow (Discounted Cash Flow – DCF)

Nevýhodou výpočtu jednoduchého cash flow je fakt, že tento výpočet nebere v potaz časové hledisko, ve kterém jsou toky peněz tvořeny ani riziko, které je s těmito toky spojené. Naproti tomu diskontované cash flow již tyto parametry zohledňuje a stává se tak užitečným nástrojem pro měření výkonnosti podniku. Tento ukazatel je základem pro výpočet již dříve zmiňované čisté současné hodnoty (Net Present Value – NPV), která také umožňuje sledovat výkonnost podniku. Vzorec 35 znázorňuje výpočet čisté současné hodnoty pomocí diskontovaného cash flow, od kterého jsou odečteny náklady, které jsou spojené s investicemi (Knápková 2017; Král 2018).

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+i)^t} - K \quad (35)$$

Pokud je hodnota diskontovaného cash flow dostatečně vysoká natolik, aby převýšila náklady, které jsou s danou investicí spojeny, mělo by být zaručeno, že daná investice bude přijata, neboť z výsledku plyne, že po jejím přijetí dojde k nárůstu hodnoty podniku (Knápková 2017).

2.4 Benchmarking

Pojem benchmarking je součástí strategie v rámci, které podnik prochází mnoha změnami. Jedná se proces, při kterém podnik porovnává své stávající zavedené metody s různými standardizovanými postupy napříč odvětvím, ve kterém se pohybuje. Ačkoliv je tento pojem poměrně starý, v poslední době jeho význam velmi stoupl, neboť tato metoda komplexního hodnocení je používána po celém světě. Cílem tohoto procesu je odhalit slabé stránky v zavedené metodice a vylepšit tak stávající stav, a tedy i výkonnost celého podniku. Benchmarking zahrnuje možnost analyzování konkurenčního odvětví a díky tomu je možné posoudit výkonnost ve sledovaném sektoru (Vochozka 2020).

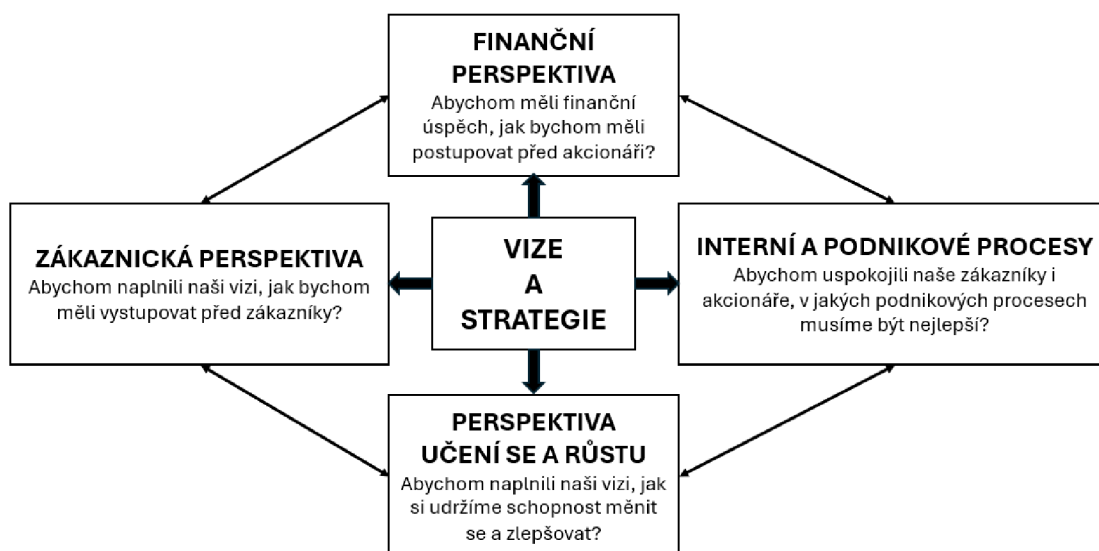
Hlavní otázkou v rámci benchmarkingového procesu v případě posuzování výkonnosti je dle Wagnera (2009) skutečnost, zda bude sledovaný podnik využívat jako referenční data informace ze své minulosti nebo bude předmětem posuzování zcela jiný subjekt. Pokud se podnik odkazuje pouze na reference v rámci vlastní činnosti, je schopen kvalitně analyzovat progres ve svém působení. Naproti tomu sledování a porovnávání se s odlišným subjektem umožňuje překonat vlastní hranice a odhalit, jak si sledovaný subjekt stojí v konkurenčním prostředí (Wagner 2009).

2.4.1 Model INFA

Jednou z veřejně dostupných metod pro aplikaci benchmarkingu, kterou na svých stránkách nabízí Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky je takzvaný benchmarkingový diagnostický systém INFA. Tento nástroj umožňuje firmám zhodnotit své finanční zdraví a srovnat svůj stav v rámci konkurenčního prostředí. Data pro posouzení jsou získána z vlastního šetření ministerstva ve spolupráci s českým statistickým úřadem. Vzhledem k jednoduchosti se jedná o rychlý způsob zhodnocení výkonnosti podniku (Vochozka 2020).

2.4.2 Balanced Scorecard

Dalším z nástrojů, které umožňují měření výkonnosti podniku za pomoci využití principu benchmarkingu je Balanced Scorecard (BSC). Autory tohoto modelu jsou Robert S. Kaplan a David P. Norton. Vochozka (2020, s. 146) o tomto nástroji uvedl, že: „je určen především manažerům, kterým poskytuje jakýsi komplexní rámec, jenž je schopen převést vizi a strategii společnosti v jednotný soubor měřítek výkonnosti.“ Základem pro BSC je dlouhodobá strategie podniku. Ta je pomocí BSC transformována do čtyř perspektiv, které jsou detailně zobrazeny na obrázku 3 (Vochozka 2020).

Obrázek 3: Perspektivy měření výkonnosti podniku

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kaplana a Nortona (2005, s. 20)

Díky perspektivám, které byly právě představeny, jsou manažeři podniku schopni snáze prioritizovat krátkodobé a dlouhodobé cíle, což pomáhá podniku udržet svoji činnost pod kontrolou a držet se

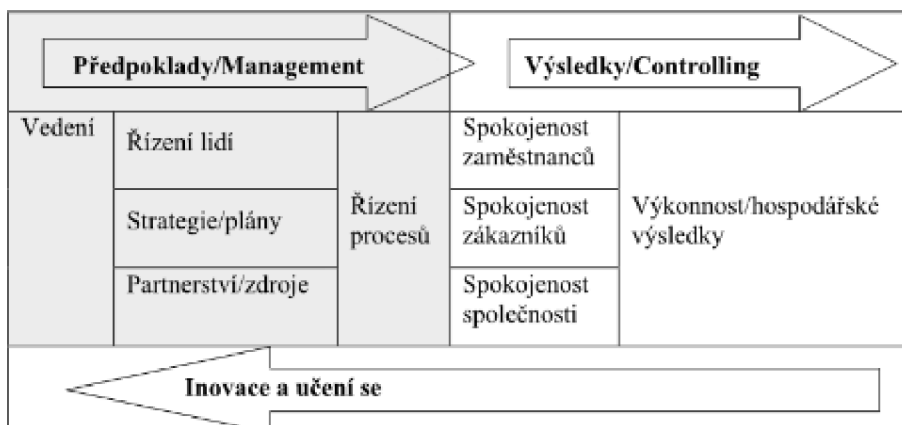
zvolené strategie. Hlavním účelem BSC je tedy jasně stanovit dílčí cíle s ohledem na strategii podniku. Díky jasně stanoveným vstupním parametrům je následně možné předpovědět budoucí výkonnost podniku. V rámci finanční perspektivy si podnik nejprve stanovuje své plány/cíle v podobě určité výše zisku, kterého chce dosáhnout. U perspektivy zákaznické může být cílem definování, na jaké segmenty zákazníku se bude podnik zaměřovat. Perspektiva interních a podnikových procesů se zaměřuje na odhalování procesů podniku, u kterých se předpokládají nejlepší výsledky. V rámci poslední perspektivy učení se a růstu se podnik zaměřuje především na zaměstnaneckou spokojenost (Vochozka 2020).

2.4.3 Model excellence EFQM

Posledním benchmarkingovým modelem, který zde bude uveden, je model podnikatelské úspěšnosti nebo také model excellence EFQM, který byl vytvořen Evropskou nadací pro řízení kvality (European Foundation for Quality management – EFQM). Tento model se zařazuje mezi deset nejpoužívanějších nástrojů, které jsou v rámci managementu využívány za účelem zvyšování firemní výkonnosti. Cílem tohoto modelu je dle Vochozky (2020):

- lépe porozumět a odhalit případné nedostatky spojené s vizí a posláním společnosti,
- vytvořit jednotný názor a sjednotit tak uvažování napříč společnostmi, za účelem snazší interní i externí komunikace,
- integrovat existující iniciativy, odstranit duplicitní prvky a odhalit mezery,
- jasně definovat základní strukturu manažerského systému organizace.

Hlavní výhodou modelu excelence EFQM je schopnost zaměřit se na prioritní segment zákazníků a eliminovat přebytečné procesy, díky tomu je podniku umožněno efektivněji alokovat své zdroje a dosahovat lepších výsledků a samozřejmě vyšší výkonnosti. Grafické zobrazení modelu je znázorněno na obrázku 4 (Vochozka 2020).

Obrázek 4: Model excelence EFQM

Zdroj: Vochozka (2020, s. 152)

3 Hodnocení výkonnosti zvoleného podniku

V této kapitole bude nejprve představen podnik, který bude následně podroben hodnocení výkonnosti. Kritériem pro vyhodnocení výkonnosti budou jednotlivé metody finanční analýzy, které byly podrobně rozebrány v kapitole 1. Tato práce se zaměřuje na hodnocení výkonnosti v době krize, která významně ovlivnila český trh napříč všemi odvětvími. Za takovou krizi je zde považována pandemie covid-19, která v České republice vypukla v roce 2020. Tuto krizi doprovázelo následné vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině v roce 2022.

3.1 Představení vybrané společnosti

Jako subjekt pro zhodnocení výkonnosti byla zvolena společnost Raiffeisenbank a. s., která se řadí mezi pět nejvýznamnějších bankovních institucí v České republice a jako taková se podřizuje pravidlům, které vymezuje Česká národní banka. Raiffeisenbank a. s. je česká akciová společnost, která byla založena roku 1993 se sídlem v Praze, kterou většinově vlastní rakouská finanční skupina Raiffesen Bank International (RBI) jejíž počátky sahají až do 19. století. Ke konci roku 2022 tvořilo bankovní klientelu 1,841 milionu lidí. V rámci 125 poboček klientského centra a centrálního pracoviště zaměstnávala Raiffeisenbank a.s. ke konci téhož roku více než 3400 zaměstnanců. (RAIFFEISENBANK A.S. 2024).

Hlavním předmětem podnikání jsou služby poskytované soukromému a firemnímu sektoru. Do portfolia služeb banka zařazuje osobní a podnikatelské účty, bankovní úvěry, spořicí a investiční produkty a další specializované finanční a poradenské služby určené firmám a korporátním společnostem. Mimo tyto obchodní aktivity se banka zapojuje také v rámci charitativní a sponzorské činnosti. V této oblasti se banka zaměřuje především na společenskou odpovědnost, udržitelnost a podporu životního prostředí (RAIFFEISENBANK A.S. 2021).

Vnitřní struktura společnosti má dualistickou podobu a je tvořena následujícími orgány: valná hromada, dozorčí rada, představenstvo, výbor pro audit. Základní kapitál společnosti v hodnotě 15 460 800 000,- Kč je rozdělen na 1 546 080 akcií o jmenovité hodnotě 10 000,- Kč za kus. O změnách základního kapitálu rozhoduje na základě návrhu představenstva valná hromada, která je nejvyšším orgánem společnosti a zasedá pravidelně jednou ročně. Dozorčí rada, která je tvořena dvanácti členy, kteří jsou voleni ze dvou třetin valnou hromadou a z jedné třetiny zaměstnanci banky, má za úkol dohlížet na činnost představenstva (RAIFFEISENBANK A.S. 2021).

3.2 Bankovní sektor v době krize

Z dlouhodobého hlediska je bankovní sektor v České republice v rámci Evropské unie považován za velice stabilní a odolný vůči negativním šokům. Tomuto faktu napomáhá poměrně vyrovnaná konkurence napříč bankovním sektorem. Konkurenční prostředí vyvolává tlak na vývoj a inovace, což zároveň napomáhá růstu celého odvětví. Dle údajů z roku 2020 existovalo v České republice 49 subjektů, které disponují bankovní licencí (ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE 2024).

V roce 2020 vypukla celosvětová pandemie koronaviru covid-19, která měla mimo jiné za následek i kompletní lockdown v České republice a dalších zemích po celém světě. Vláda byla nucena učinit řadu vládních opatření za účelem zamezení šíření koronavirové pandemie. Tyto restriktce měly významný dopad na bankovní sektor, a to z důvodu jeho silných vazeb na ekonomický vývoj. Česká národní banka ve snaze posílit bankovní stabilitu vznesla doporučení, aby jednotlivé banky nevyplácely dividendy a udrželi si tak dostatečné množství kapitálu. Spotřebitelé v reakci na krizi reagovali zadržováním finančních prostředků a omezením poptávky po úvěrech (ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE 2024).

Dle údajů české bankovní asociace na konci roku 2020 v důsledku krize klesl čistý zisk bankovního sektoru o 48 %. Celková hodnota aktiv činila 7965 mld. Kč, což znamenalo nárůst o 5,5 %. Objem klientských vkladů dosáhl hodnoty 5162 mld. Kč a převýšil tak hodnotu úvěrů poskytnutých bankami o 43,5 %. Spotřebitelé měli na konci roku 2020 uloženo na svých bankovních účtech o 12 % více prostředků než v předcházejícím roce. Rovněž firemní klientela navýšila své vklady natolik, že převýšily hodnotu úvěrového dluhu o 8 %, což je fenomén, který nastal poprvé za 30 let (ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE 2024).

Krátce po koronavirové pandemii, která měla za následek prudký nárůst inflace, došlo v roce 2022 k napadení Ukrajiny Ruskou federací a v Evropě tak vypukl největší válečný konflikt od dob druhé světové války. Pro českou ekonomiku, která se nestačila dostatečně vzpamatovat, to znamenalo další ekonomickou výzvu v podobě výdajů spojených s migrací uprchlíků a zejména finanční podporou napadené Ukrajiny. Ve jménu solidarity se bankovní sektor významně podílel na podpoře ukrajinských občanů, kteří před válkou uprchli. Poskytnutím finanční podpory a bankovních služeb pomohli bankovní subjekty vyrovnat dopady, které po sobě zanechala Sberbank CZ, jenž byla českou pobočkou ruské banky Sberbank. Strach a nejistota vedli spotřebitele k hromadnému výběru peněžních prostředků, které měli za následek bankrot Sberbank CZ (ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE 2024).

V reakci na ruskou agresi na Ukrajině byly Evropskou unií vydány sankce, které měly za cíl oslabit ruskou ekonomiku. Některé významné ruské banky byly vyřazeny ze systému SWIFT a řadě ruských firem a fyzických osob byly zmrazeny finanční prostředky na účtech. Tyto sankce do značné míry znemožňují obchodování s Ruskou federací. Helena Horská pro České noviny uvedla že: „ruský trh je ztracen – ale protože doposud činil jen necelých šest procent obratu českého zahraničního obchodu, nebude to mít na celou ekonomiku tak zásadní dopad. Rozjednané kontrakty končí. Neuhrazené dodávky zboží a služeb se stanou velmi špatně dobytné nebo spíše rovnou nedobytné...V žádném případě sankce nede stabilizují velmi silný domácí finanční sektor. Likvidity je obrovských přebytek a přítomnost sankcionovaných bank jen okrajová.“ Dále však zmiňuje dopad na růst cen energií, které mohou mít vliv na cenovou stabilitu (ČTK 2022).

3.3 Horizontální analýza

Jako první krok k celkovému zhodnocení společnosti Raiffeisenbank a.s. bude provedena horizontální analýza, která umožňuje přehledně monitorovat vývoj sledovaných položek v čase a odhalit tak nepříznivé dopady krize. V tabulce 2 jsou znázorněny klíčové ukazatele, které jsou pro účel horizontální analýzy seřazeny vedle sebe a znázorňují ekonomický stav podniku v letech 2018 až 2023 a to vždy k poslednímu dni v roce, kterým je 31.12.

Tabulka 2: Výkaz o finanční pozici pro účel horizontální analýzy

v mil. Kč	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Výkaz zisků a ztrát						
Čistý úrokový výnos	7 290	8 539	7 239	7 648	14 176	13 335
Čisté výnosy z poplatků a provizí	3 234	3 095	2 920	3 537	4 532	4 172
Čistý zisk / ztráta z finančních operací	42	198	190	21	602	330
Provozní náklady*	5 819	6 662	6 277	6 414	9 015	8 587
Zisk / ztráta před daní z příjmů	4 176	4 915	2 563	5 674	9 402	7 397
Čistý zisk / ztráta po zdanění	3 365	4 188	2 140	4 687	7 541	5 498
Zisk na akcii/ Zředěný zisk na akcii (v Kč)	2 882	3 595	1 704	2 840	4 674	3 356
Rozvaha						
Pohledávky za bankami	99 358	87 043	99 684	177 340	166 807	160 669
Úvěry a pohledávky za klienty	234 092	246 644	249 083	262 377	349 753	366 259
Závazky vůči bankám	32 136	21 900	12 194	13 017	10 674	22 788
Závazky vůči klientům	271 119	290 691	334 673	420 163	489 634	538 857
Vlastní kapitál	28 782	32 703	35 351	44 423	51 305	53 858
Celková bilanční suma	362 564	370 715	411 056	511 392	601 325	677 017
Výkonnost [%]						
Rentabilita průměrného vlastního kapitálu před daní z příjmů (ROAE)	15,2	16,1	7,6	14,2	19,9	13,8
Rentabilita průměrného vlastního kapitálu po zdanění (ROAE)	12,3	19,7	6,3	11,7	16,0	10,3
Poměr nákladů a výnosů	53,9	56,0	60,4	52,9	49,3	49,0
Rentabilita průměrných aktiv před daní z příjmů (ROAA)	1,2	1,3	0,6	1,2	1,6	1,1
Rentabilita průměrných aktiv po zdanění (ROAA)	1,0	1,1	0,5	1,0	1,3	0,8
Poměr nákladů na úvěrové riziko k průměrným aktivům	1,8	1,7	0,4	0,0	0,0	0,2
Poměr nevýkonných úvěrů	1,8	1,7	2,3	1,9	1,5	1,5
Poměr nákladů na úvěrové riziko k provozním výnosům	7,5	2,8	14,9	0,4	0,7	7,8
Zdroje						
Přepočtený počet zaměstnanců	2 972	2 966	2 699	2 787	3 358	3 208
Počet poboček	128	128	119	106	125	119

*zahrnují náklady na zaměstnance, všeobecné provozní náklady a odpisy hmotného a nehmotného majetku

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

V první části horizontální analýzy jsou uvedeny jednotlivé položky z výkazu zisků a ztrát. Již na první pohled je zde patrné, že v roce 2020 byla banka ovlivněna probíhající krizí, neboť většina položek vykazuje pokles v jinak rostoucím trendu. Velmi stabilní bankovní sektor však velmi zmírnil dopady krize a Raiffeisenbank tak zaznamenala pouze nižší zisky než v předchozích letech. V roce 2020 klesl čistý úrokový výnos banky o 15,2 %, avšak o dva roky později se tato hodnota téměř zdvojnásobila.

Podobný vývoj zaznamenal také čistý zisk, jehož hodnota meziročně v roce 2020 klesla téměř o polovinu. O dva roky později byl však čistý zisk trojnásobný. Důvodem silného roku 2022 je fakt, že Raiffeisenbank a.s. se v tomto roce sloučila s Equa bank a její tržní pozice tak výrazně vzrostla. Tento jev lze vyzorovat také u zdrojů v podobě počtu zaměstnanců, který se v roce 2022 výrazně zvýšil. V roce 2023 však banka musela čelit dopadům vysoké inflace a její čistý zisk se tak snížil o 27,1 % (FITCH SOLUTIONS 2023).

Při pohledu na jednotlivé položky rozvahy lze sledovat výrazný pokles pouze u závazků vůči bankám, který činí 44,4 %, kde největší podíl sehrály termínované vklady bank. Ostatní položky nebyly krizí poznamenány a udrželi si svůj rostoucí trend. Zejména objem přijatých vkladů od klientů se v roce 2020 meziročně navýšil o 38,8 %. Při pohledu na celková aktiva banky, lze sledovat, že ve sledovaném šestiletém období vzrostla o 86,7 %. Tento nárůst lze přisoudit neustále se zvyšujícímu nárůstu klientské základny.

Dopady druhé krize, kterou má na svědomí ruský vpád na Ukrajinu a s ním spojená nervozita spotřebitelů, celkový pokles poptávky a enormní nárůst inflace, banka z větší části vykompenzovala díky akvizici Equa bank, která zajistila, že se celková aktiva banky zvýšila o 17,6 % a pokles tak nelze zaznamenat ani u přijatých vkladů a poskytnutých úvěrů. Největší propad však propad zaznamenal hypoteční trh, který v důsledku krize klesl meziročně o více než 57 %.

Jednotlivé ukazatele výkonnosti jasně naznačují, že výkonnost podniku byla v krizovém roce 2020 nižší než v ostatních sledovaných letech. Například průměrná rentabilita vlastního kapitálu po zdanění, která v roce 2019 dosahovala hodnoty 19,7 %, byla během krize pouze na úrovni 6,3 %. Poměr nákladů a výnosů banky zůstává i po dobu trvání krize relativně stabilní. Nicméně oblastí, kde je možné zaznamenat dopady krize, je rentabilita průměrných aktiv po zdanění. Stejně jako u rentability vlastního kapitálu i zde došlo k významnému poklesu finanční výkonnosti, a to o více než polovinu z hodnoty předcházejícího roku.

Další sledovanou položkou výkonnosti je poměr nákladů na úvěrové riziko k průměrným aktivům, tento ukazatel sleduje, jaký podíl z průměrné hodnoty aktiv společnost alokuje na řízení úvěrového rizika. Z analýzy vyplývá, že tento poměr se u Raiffeisenbank a.s. v krizovém roce významně snížil oproti hodnotám z předcházejících let. V následujících letech je tato hodnota již nulová. Tyto hodnoty představují fakt, že se společnost v rámci krizových opatření za účelem minimalizace úrovně úvěrového rizika zaměřila na oblasti podnikání s nízkým úvěrovým rizikem.

Dalším důvodem může také být nedostatek volných peněžních prostředků pro vytváření rezerv na pokrytí úvěrového rizika.

Podobným ukazatelem je také poměr nákladů na úvěrové riziko k provozním výnosům. Hodnota tohoto ukazatele představuje množství provozních výnosů, které banka využívá k pokrytí úvěrového rizika. Horizontální analýza jasně naznačuje, že hodnota tohoto ukazatele se v roce 2020 prudce zvýšila na více než pětinasobek hodnoty v předcházejícím roce. Nejpravděpodobnějším vysvětlením je zde očividné zhoršení ekonomických podmínek a s tím plynoucí zvýšená nestabilita v oblasti úvěrového rizika. To má za následek nutnost zvýšit množství prostředků (z provozních výnosů), které banka využívá k úhradě nákladů spojených s úvěrovým rizikem.

3.4 Vertikální analýza

Pro účel vertikální analýzy budou využity výroční zprávy, které společnost Raiffeisenbank a.s. vydala v letech 2018 až 2023, kde jsou detailně zaznamenány údaje o vývoji jednotlivých ukazatelů. Jako první bude analýza aplikována na jednotlivé dílčí prvky celkových aktiv. Vertikální analýza umožňuje sledovat, v jakém poměru se jednotlivé prvky podílí na celkových aktivech a jak se toto zastoupení v průběhu let měnilo. Díky tomu je možné vyhodnotit, jakým způsobem banka zareagovala na krizi v roce 2020 a zda měla tato krize nějaký dopad na složení celkových aktiv. Výkaz o finanční pozici, na kterém jsou podrobně rozepsány jednotlivé položky celkových aktiv, je znázorněn na tabulce 3.

Tabulka 3: Výkaz o finanční pozici – Aktiva

[%]	2018	2019	2020	2021	2022	2023
AKTIVA						
Dlouhodobý hmotný majetek	0,2	0,8	0,6	0,4	0,3	0,2
Dlouhodobý nehmotný majetek	0,7	0,7	0,7	0,6	0,9	0,8
Finanční aktiva v naběhlé hodnotě	93,9	92,9	92,3	91,7	92,5	91,6
Pohledávky za bankami	29,2	25,3	26,3	37,8	30,0	25,9
Úvěry a pohledávky za klienty	68,8	71,6	65,6	56,0	62,9	59,0
Dluhové cenné papíry	2,0	3,2	8,1	6,2	7,1	15,1
Finanční aktiva v reální hodnotě vykázané do ostatního úplného výsledku hospodaření	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Majetkové účasti v dceřinných společnostech	0,5	0,4	1,7	2,9	1,2	1,6
Finanční aktiva k obchodování	0,5	0,5	0,9	0,8	1,3	0,8
Deriváty k obchodování	86,3	94,7	55,1	96,0	97,9	91,7
Cenné papíry k obchodování	13,7	5,3	44,9	4,0	2,1	8,3
Pokladní hotovost a ostatní rychle likvidní prostředky	3,3	3,0	1,4	1,7	2,3	2,2
Ostatní Aktiva	0,3	1,1	1,3	1,6	1,1	1,9
Změna reálné hodnoty portfoliově přeceňovaných položek (pohledávky za klienty + dluhové cenné papíry)	0,3	0,3	0,3	0,9	1,0	0,0
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	0,7	0,7	0,5	1,0	1,2	0,8
AKTIVA CELKEM	362 564	370 715	411 056	511 392	601 325	677 017

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Z vertikální analýzy je patrné, že více než 90 % aktiv Raiffeisenbank a.s. je tvořeno finančními aktivy v naběhlé hodnotě. Tato aktiva představují finanční majetek společnosti, jehož aktuální hodnota je vyšší než cena, za kterou byl pořízen. Tato aktiva jsou tvořena pohledávkami za bankami, úvěry a pohledávkami za klienty a dluhovými cennými papíry, přičemž největší podíl představují právě pohledávky za klienty. Z toho vyplývá, že tato organizační struktura aktiv je typická zejména pro bankovní společnosti.

Nyní je potřeba se více zaměřit na jednotlivé změny v procentuálním zastoupení jednotlivých položek ve sledovaném období. Jak již bylo zjištěno při horizontální analýze, krize covid-19 nijak významně neovlivnila výši celkových aktiv. Při bližším pohledu je zřejmé, že i struktura celkových aktiv zůstala z větší části nepozměněna. Jediná položka, která v roce 2020 vykazuje určitý extrém je zastoupení cenných papírů k obchodování, jejichž podíl na finančních aktivech k obchodování vzrostl meziročně o téměř 40 %. Tento nárůst vykompenzoval 40% snížení derivátů určených k obchodování. Dále došlo ke snížení pokladní hotovosti a nárůstu Dluhových cenných papírů.

Ostatní položky si zachovávají svůj trend i v době pandemie, což symbolizuje, že společnost Raiffeisenbank a.s. je dostatečně stabilní, aby nemusela měnit strukturu svých aktiv.

Nyní bude věnována pozornost také druhé části rozvahy, která je tvořena pasivními položkami a představuje financování celkových aktiv. Stejně jako u aktiv i zde banka projevila svou odolnost a stabilitu, neboť jednotlivá procentuální zastoupení nevykazují žádné známky toho, že by se banka ocitla v problémech a musela změnit strukturu financování svého podnikání. Jednotlivé pasivní položky a celá struktura pasiv je znázorněna na tabulce 4.

Tabulka 4: Výkaz o finanční pozici – Pasiva

[%]	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PASIVA + VLASTNÍ KAPITÁL						
Základní kapitál	3,1	3,0	2,7	3,0	2,6	2,3
Rezervní fond	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Oceňovací rozdíly	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Nerozdělený zisk	3,0	3,5	4,2	3,7	3,9	4,1
Ostatní kapitálové nástroje	0,7	0,9	1,0	0,9	0,8	0,7
Zisk za účetní období	0,9	1,1	0,5	0,9	1,3	0,8
Vlastní kapitál celkem	7,9	8,8	8,6	8,7	8,5	8,0
Finanční závazky k obchodování (Deriváty k obchodování)	0,5	0,5	0,6	0,9	1,3	0,7
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	90,6	89,7	89,4	89,8	89,0	90,0
Závazky vůči bankám	9,8	6,6	3,3	2,8	2,0	3,7
Závazky vůči klientům	82,6	87,4	91,0	91,5	91,5	88,4
Emitované dluhové cenné papíry	6,0	3,8	3,6	4,0	4,6	6,0
Podřízené závazky a dluhopisy	0,8	1,0	1,2	0,9	0,9	0,8
Ostatní finanční závazky	0,9	1,2	0,9	0,7	1,0	1,0
Přecenění na reálnou hodnotu u portfoliově přečíslovaných položek (závazky vůči klientům)	0,5	0,3	0,1	1,8	2,4	1,0
Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	0,9	0,7	0,8	2,0	2,9	1,9
Rezervy	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Závazek ze splatné daně	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
Odložený daňový závazek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní pasiva	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
PASIVA + VLASTNÍ KAPITÁL CELKEM [mil Kč]	362 564	370 715	411 056	511 392	601 325	677 017

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

I přes výrazně nižší zisk v roce 2020 byla banka schopna tuto ztrátu vykompenzovat čerpáním svých finančních rezerv a přizpůsobit se dané situaci. Například položka přecenění na reálnou hodnotu u

závazků vůči klientům se v době krize výrazně snížila, což značí, že banka kladla velký důraz na minimalizaci finančních ztrát a účinnější alokaci svých aktiv. Za povšimnutí stojí také fakt, že banka po sloučení s Equa bank sice výrazně navýšila svá celková aktiva, nicméně struktura majetku a jeho financování zůstala téměř ve stejném poměru, jako před sloučením. Z toho lze usoudit, že toto sloučení vzhledem k náročným podmínkám, kterým banka musela v postcovidovém období čelit bylo pro Raiffeisenbank a.s. velkým úspěchem. Nicméně aby banka byla schopna udržet stabilní strukturu aktivních položek, bylo zapotřebí zajistit navýšení závazků banky. V příloze 1 je znázorněn zejména nárůst závazků vůči bankám, které meziročně vzrostly o 122,3 % na hodnotu 22,72 miliard Kč.

3.5 Analýza poměrovými ukazateli

Další část hodnocení výkonnosti bude provedena za pomoci poměrových ukazatelů. Tyto ukazatele umožní zhodnotit výkonnost podniku z mnoha perspektiv a díky tomu bude možné odhalit jak silné stránky podniku, tak i případné nedostatky, které se mohly během sledované krize projevit. Využity zde budou všechny skupiny poměrových ukazatelů zmíněných v teoretické části. Veškerá data pro potřeby analýzy poměrovými ukazateli ve sledovaném období byla pořízena z výročních zpráv společnosti Raiffeisenbank a.s.

3.5.1 Vyhodnocení rentability podniku

První skupinou poměrových ukazatelů, které budou využity za účelem zhodnocení celkové výkonnosti jsou ukazatele rentability, které umožňují zhodnotit především ziskovost sledovaného podniku. Hlavní zdroj ziskovosti retailových bank je generován z rozdílu mezi úrokovou sazbou, za kterou banky poskytují své finanční prostředky a sazbou, za kterou banka vyplácí svým klientům úroky (Bhimani 2019). Vypočtené hodnoty ukazatelů rentability jsou pro jednotlivé roky v rámci sledovaného období (tj. 2018 až 2022) jsou uvedeny v tabulce 5. Veškeré hodnoty byly vypočteny dle vzorců 1 až 4, které byly podrobně představeny v teoretické části práce.

Tabulka 5: Ukazatele rentability

[%]	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ROA	0,93	1,13	0,52	0,92	1,25	0,81
ROE	11,69	12,80	6,05	10,55	14,70	10,21
ROS	31,20	35,18	20,60	38,64	41,23	31,74
ROCE	0,97	1,19	0,55	0,96	1,32	0,86

Zdroj: Vlastní zpracování

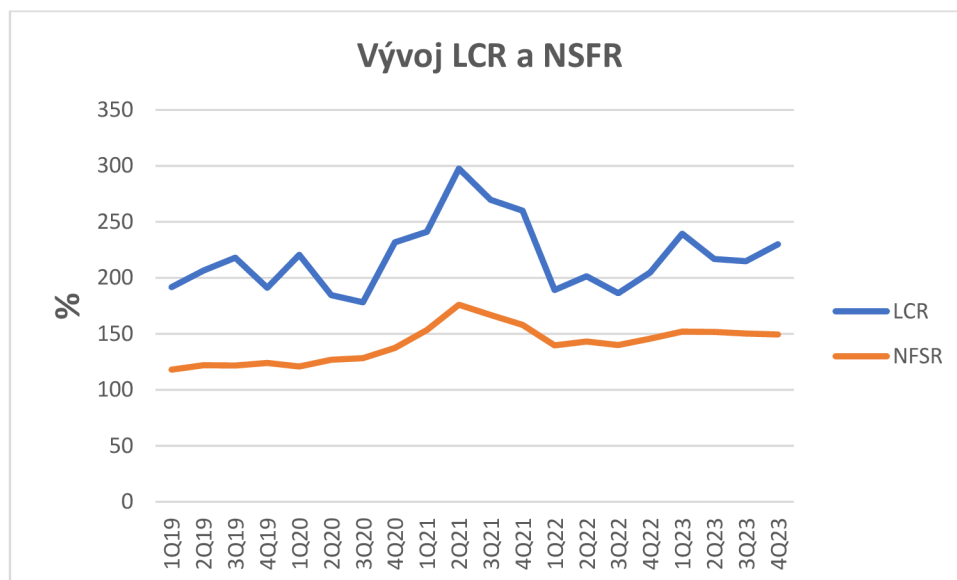
Z výše znázorněných dat vyplývá, že rok 2020 byl z hlediska ziskovosti nejslabším rokem za celé sledované období. Čistý zisk se v roce 2020 meziročně propadl o 48,9 % což je hodnota, která jednoznačně velmi negativně ovlivnila výsledky ukazatelů rentability. Lze si také všimnout, že zatímco rentabilita celkových aktiv, vlastního kapitálu a celkového investovaného kapitálu meziročně klesla ve všech případech na polovinu hodnoty, rentabilita tržeb zaznamenala o něco menší propad. Z toho vyplývá, že se banka orientovala na udržení dostatečného množství výnosů, aby byla schopna splatit své závazky a přiblížit dosažení stanovených cílů.

Pokud nebude brána v potaz krize v roce 2020, lze konstatovat, že se Raiffeisenbank a.s. po stránce ziskovosti každým rokem zlepšuje. Z vývoje rentability celkových aktiv je možné vyzorovat, že propad, který nastal v roce 2020 byl v následujícím roce téměř vyrovnán a v roce 2022 se tato hodnota dostala již nad úroveň před krizí. Stejný vývoj je zaznamenán také u rentability vlastního kapitálu a celkového investovaného kapitálu. Rentabilita tržeb díky nižšímu propadu zaznamenala nárůst hodnoty nad úroveň před krizí již v roce 2021. Tyto údaje představují fakt, že společnost Raiffeisenbank a.s. je momentálně ekonomicky velmi úspěšná, neboť každým rokem je schopna generovat větší množství zisku a tím také představuje potenciálně lákavou instituci z hlediska investic (RAIFFEISENBANK A.S. 2022).

3.5.2 Vyhodnocení podnikové likvidity

Nyní bude pozornost práce zaměřena na vyhodnocení podnikové likvidity. To, jakým způsobem je podnik schopen pohotově splácet své krátkodobé závazky, je jedním ze základních pilířů, na kterém stojí jeho samotná existence. Pokud by se podniková likvidita dostala v období krize na příliš nízkou úroveň, mohlo by to zejména pro bankovní instituci, jakou je Raiffeisenbank a.s. mít fatální následky, neboť by nebyla schopna poskytovat klientům jejich uložené finanční prostředky.

Za účelem monitorování a strategického řízení rizika spojeného s likviditou banka sleduje dva významné ukazatele likvidity, které byly představeny v teoretické části práce. Těmito ukazateli jsou krytí likvidity LCR a ukazatel čistého stabilního financování NSFR. Vývoj obou zmíněných ukazatelů v rámci jednotlivých kvartálních období je znázorněn na obrázku 5. Výsledné hodnoty byly vypočteny dle vzorců 9 pro LCR a 10 pro NSFR.

Obrázek 5: Vývoj LCR a NSFR

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Z vývoje LCR je patrné, že v roce 2021 došlo k velkému nárůstu jeho hodnoty, která se znovu stabilizovala začátkem roku 2022. Z toho lze usoudit, že banka v rámci krizových opatření provedla strategické změny za účelem zlepšení schopnosti splácet krátkodobé závazky a snížila tak riziko plynoucí z nedostatku hotovostních prostředků. Lze si také všimnout, že vývoj NSFR má podobný trend jako LCR, avšak na krizi v roce 2020 reaguje křivka mnohem pozvolněji. To je dáno zejména tím, že banka není schopna měnit strukturu svých dlouhodobých aktiv tak pohotově, jako je tomu u aktiv krátkodobých.

Ačkoliv se jak krátkodobá, tak i dlouhodobá likvidita po svém nárůstu během koronavirové krize opět stabilizovaly, jejich hodnota v rámci sledovaného období stále mírně narůstá. To může být způsobeno dopady válečné krize. Je velice těžké předpovídat ekonomický vývoj v takto nestálém období, a proto banka v rámci strategického řízení rizika postupně zvyšuje svoji úroveň likvidity. U křivky LCR tak lze sledovat opětovný nárůst od začátku válečného konfliktu.

3.5.3 Vyhodnocení podnikové aktivity

Následující šetření bude zaměřeno na vyhodnocení podnikové aktivity neboli schopnost podniku pracovat se svými aktivními a pasivními položkami s takovou účinností, aby bylo zajištěno maximální generování podnikových tržeb. Vzhledem k tomu, že bankovní instituce ke svému provozu nevyžaduje velké množství zásob, bude výzkum zaměřen zejména na pohledávky a závazky společnosti. V tabulce 6 jsou vypsány hodnoty jednotlivých ukazatelů aktivity ve sledovaném období. Tyto hodnoty byly vypočítány dle vzorců uvedených v teoretické části. Konkrétně se jedná o vzorec 11 pro celková aktiva, dále 14 a 15 pro pohledávky a pro závazky zde byly využity vzorce 16 a 17.

Tabulka 6: Ukazatele aktivity

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obrat celkových aktiv	2,97	3,21	2,53	2,37	3,04	2,56
Rychlost obratu pohledávek	3,23	3,57	2,98	2,76	3,54	3,29
Doba obratu pohledávek [dny]	113	102	123	132	103	111
Rychlost obratu závazků	3,24	3,55	2,80	2,56	3,27	2,79
Doba obratu závazků [dny]	112	103	130	142	111	131

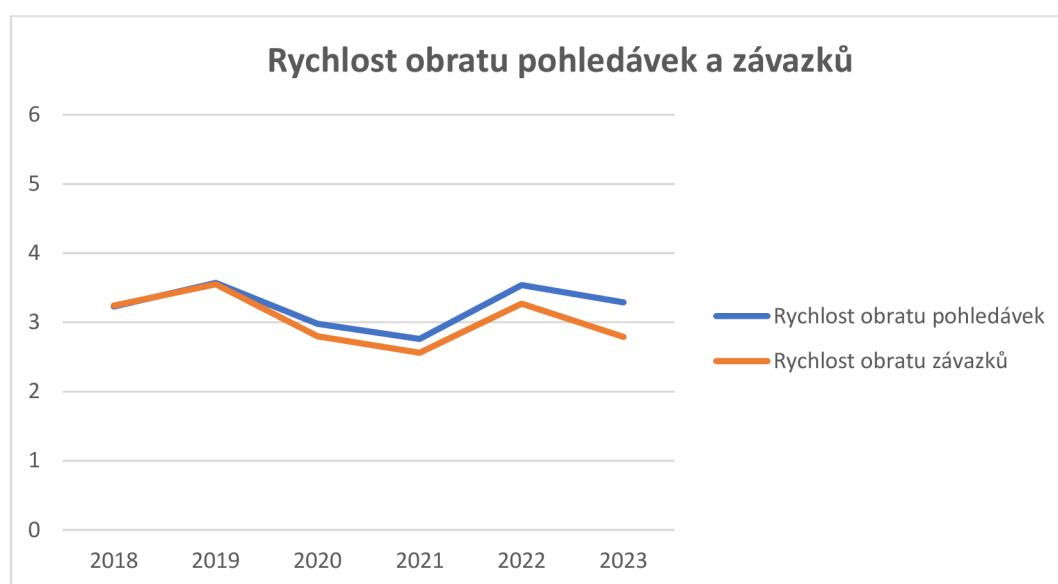
Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Z tabulky 6 je patrné, že vývoj obratu celkových aktiv skvěle odráží aktuální výkonnost podniku. Zatímco v období před koronavirovou krizí hodnota tohoto ukazatele stoupala, v roce 2020 již banka nebyla schopna efektivně obracet svá aktiva a generovat vyšší množství tržeb. Tento jev se přenesl také do roku 2021. V roce 2022 již hodnota obratu celkových aktiv prudce narostla, což lze připsat jednak, integraci s bankou Equa bank a dále postupně se stabilizující ekonomice, neboť dopady válečné krize se u tohoto ukazatele projevují až v následujícím roce 2023. Důvodem vysoké hodnoty v roce 2022 je fakt, že meziroční nárůst generovaných tržeb byl výrazně převýšen nárůstem aktiv Raiffeisenbank a.s.

Další sledovanou položkou aktivity jsou pohledávky. U pohledávek lze sledovat velmi podobný trend jako u obratu celkových aktiv, neboť specifickou vlastností bankovní instituce, jakou je Raiffeisenbank a.s., je fakt, že pohledávky za jinými bankami a pohledávky za klienty společně tvoří zhruba 90 % z celkového množství aktiv. Obecně lze tvrdit, že sledovaná banka je schopna přeměnit své pohledávky na peněžní prostředky, v průměru i třikrát ročně, a pokud by nemusela čelit dopadům krize, byla by s největší pravděpodobností schopna pohledávky obracet častěji. Průměrně je tedy banka schopna jednou obrátit hodnotu pohledávek v časovém horizontu 120 dnů, přičemž

v roce 2021 byla tato doba nejdelší. Od začátku krize do konce sledovaného období však banka nebyla schopna obracet pohledávky tak efektivně jako v období před krizí.

Vzhledem k tomu, že závazky jsou hlavním zdrojem financování aktiv banky, pohybuje se tato hodnota podobně jako u pohledávek kolem 90 % z celkového množství pasiv. Obecně se hodnoty obratu pohledávek a závazků pohybují na podobné výši. Pro bankovní instituci je však z dlouhodobého hlediska velmi důležité, aby rychlost obratu pohledávek byla vyšší než rychlost obratu závazků. Pokud by tomu bylo dlouhodobě naopak, mohlo by to ohrozit likviditu daného podniku. Na obrázku 6 je graficky znázorněný vývoj obratu pohledávek a závazků ve sledovaném období.

Obrázek 6: Vývoj obratu pohledávek a závazků

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Výše uvedený graf dobře znázorňuje zmíněnou situaci v Raiffeisenbank a.s. V období krize oba sledované ukazatele sice poklesly na hodnotě, avšak banka zvládla účinně využívat své zdroje a udržet tak rychlost obratu závazků pod úrovní obratu pohledávek, čímž dokázala zajistit ekonomickou stabilitu, což má zásadní vliv na výkonnost celé společnosti.

3.5.4 Analyzování podnikové zadluženosti

Při analyzování zadluženosti bankovní instituce, jakou je Raiffeisenbank a.s., je třeba brát v potaz, že v porovnání s jinými odvětvími, jsou jednotlivé subjekty bankovního sektoru obecně více

zadlužené. Tento fakt je dán tím, že banky svou činnost uskutečňují na základě přijatých vkladů od klientů, které dále za účelem získání zisku z úroků poskytují dalším klientům. Vysoká zadluženost v tomto případě tedy nutně neznamená, že by se podnik automaticky ocital na hraně rizika bankrotu. Jednotlivé bankovní instituce jsou však z hlediska ukazatelů zadluženosti velmi pečlivě sledovány kontrolními orgány, které mají na starost dohlížet na to, aby jejich stav zadluženosti podléhal regulačním předpisům. V tabulce 7 jsou uvedeny výsledky analýzy zadluženosti společnosti Raiffeisenbank a.s. Pro výpočet uvedených hodnot byly využity vzorce 18, 19 a 21, které jsou podrobně uvedeny v teoretické části práce.

Tabulka 7: Ukazatele zadluženosti

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Míra zadluženosti (debt-to-equity ratio)	11,72	10,41	10,63	10,93	11,28	11,81
Celková zadluženost (debt ratio) [%]	93,03	91,86	91,40	94,94	96,24	93,96
Průměrná doba splatnosti dluhu [dny]	43	42	4729	592	352	153

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Z tabulky 7 vyplývá, že celková zadluženost společnosti Raiffeisenbank a.s. se pohybuje nad úrovní 90 %, jak je pro bankovní instituci běžné. Zajímavým faktem je, že zadluženost banky se před krizí snižovala, zatímco od začátku krize zadluženost výrazně stoupla. To by se dalo považovat za nárůst podnikatelského rizika. Nicméně při vyhodnocování podnikové zadluženosti je potřeba zadluženost porovnat zároveň s ostatními ukazateli finanční výkonnosti a odhalit tak, zda se zadluženost bance vyplatila v podobě finanční páky, či nikoliv. Celková zadluženost byla jednoznačně nejvyšší v roce 2022. V tomto roce zároveň, banka dosahovala nejvyšší úrovně dosahovaného zisku a o rok později hodnota celkové zadluženosti opět klesá. Z toho lze usoudit, že se zvýšená úroveň celkové zadluženosti bance vyplatila, neboť zvýšila svá celková aktiva a úroveň zadluženosti nadále zůstává stabilní.

Stejný jev sleduje také ukazatel míry zadluženosti, který sleduje, jaké množství cizího kapitálu připadá na jednu jednotku vlastního kapitálu. Z výpočtu uvedeného v tabulce je patrné že na jednu jednotku vlastního kapitálu připadá kolem jedenácti jednotek cizích zdrojů. Stejně jako u celkové zadluženosti i zde připadá nejvyšší podíl cizích zdrojů na jednotku vlastního kapitálu v roce 2022.

Posledním vyhodnocovaným ukazatelem v tabulce 7 je průměrná doba splatnosti dluhu. Tento ukazatel vyhodnocuje, za kolik dní je banka schopna splatit svůj dosavadní dluh pouze za pomoci svého aktuálního provozního Cash-flow. Díky tomu je tento ukazatel schopen nejlépe zaznamenat

seběmenší výkyvy v podnikové schopnosti splácet svůj celkový dluh. Z tabulky je patrné, že krizový rok 2022 měl na tento ukazatel velmi negativní dopad, neboť z původní doby 42 dnů průměrná doba splatnosti dluhu meziročně narostla na téměř 13 let. Na tomto velmi negativním výsledku měla podíl mimořádně velká daň z příjmů, která byla na bankovní společnosti uvalena, spolu s negativními dopady, které aktuálně sužovaly hospodářské prostředí. Výsledkem byla mimořádně malá hodnota peněžního toku z provozní činnosti. Tato hodnota však v dlouhodobém horizontu banku nijak neohrožuje, neboť v následujících letech již dochází k jejímu výraznému zlepšení.

3.5.5 Vyhodnocení tržní hodnoty

Z hlediska objemu celkových aktiv je bankovní společnost Raiffeisenbank a.s. momentálně na začátku roku 2024 pátou největší bankou na území České republiky. Nyní budou vyhodnoceny jednotlivé ukazatele tržní hodnoty, které umožní detailněji vyhodnotit tržní sílu podniku a určit, zda je Raiffeisenbank a.s. v očích investorů aktuálně vhodnou institucí pro jejich investiční záměr. V tabulce 8 jsou uvedeny výsledky analýzy tržní hodnoty společnosti Raiffeisenbank a.s. Pro výpočet hodnot čistého zisku na akcii byl využit vzorec 23. Výsledné hodnoty dividendového výnosu byly přejaty z výsledných zpráv společnosti FITCH SOLUTIONS (2023).

Tabulka 8: Ukazatele tržní hodnoty

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Čistý zisk na akcii [Kč]	2 882	3 595	1 704	2 840	4 674	3 356
Dividendový výnos [mil Kč]	31,8	41,5	1,0	9,0	1,0	1,0

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Výsledky ukazatelů tržní hodnoty jasně vykazují, že na ně probíhající krize měli značný dopad. Například u ukazatele čistého zisku na akcii, který úzce souvisí s ukazateli rentability, byl zaznamenán znatelný meziroční pokles v roce 2020, kdy hodnota ukazatele klesla o více než polovinu své předcházející hodnoty. Tento ukazatel zároveň kopíruje znatelný nárůst v roce 2022 s následujícím poklesem v dalším roce z důvodu nižšího generovaného zisku. Velmi výrazný dopad měla koronavirová krize zejména na dividendový výnos, který v roce 2020 klesl o více než 40 milionů Kč. V následujícím roce sice došlo k nárůstu o 8 milionů korun, nicméně v dalších letech se hodnota ukazatele znovu propadla, což mělo za následek opětovné ustálení hodnoty dividendového výnosu na hodnotě jednoho milionu korun. Tato informace představuje riziko v podobě hrozící ztráty zájmu ze strany investorů. Tento pokles banka učinila na základě

stabilizačních opatření České národní banky v souvislosti s koronavirovou pandemií. Částka, jenž byla vymezena pro dividendy, tak byla přesunuta do nerozděleného zisku.

3.6 Vyhodnocení Altmanova modelu

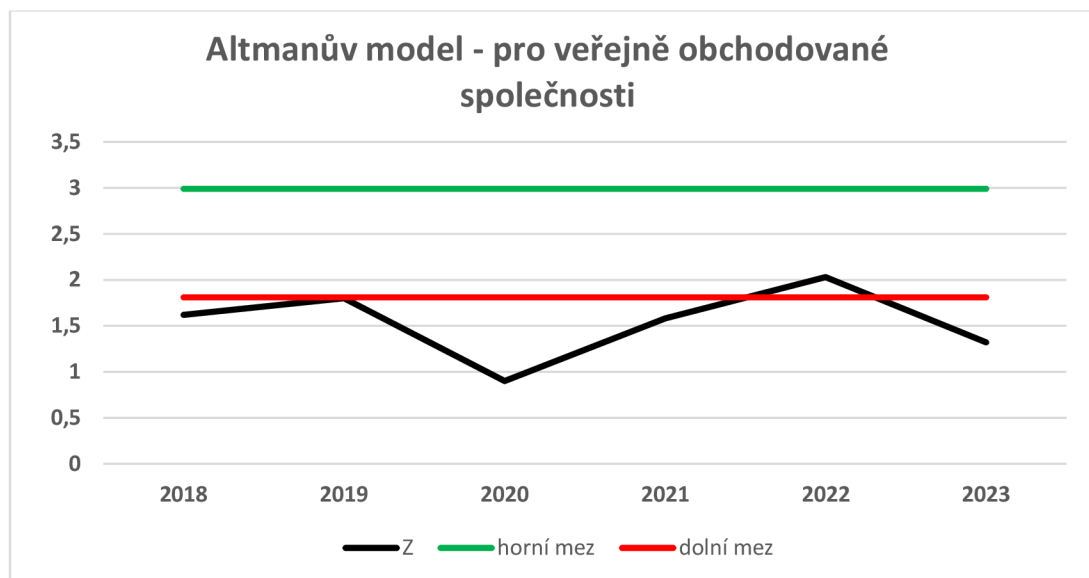
V další části vyhodnocování výkonnosti společnosti Raiffeisenbank s.s. bude provedena analýza celkové výkonnosti pomocí varianty Altmanova modelu Z Score, která je určena pro společnosti s veřejně obchodovanými akciemi. Tento bankrotní model je podrobně rozebrán v teoretické části a jeho konkrétní výpočet znázorněn ve vzorci 25. Díky tomuto modelu je možné komplexně vyhodnotit výkonnost sledovaného podniku v mnoha aspektech zároveň. Výpočty jednotlivých dílčích ukazatelů a výsledek celkového modelu Z Score jsou uvedeny v tabulce 9.

Tabulka 9: Výpočet Altmanova modelu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pracovní kapitál / aktiva	0,0324	0,0414	0,0291	0,0106	-0,0041	0,0206
rentabilita čistých aktiv	1	1,1	0,5	1	1,3	0,8
EBIT / aktiva	0,0316	0,0363	0,0238	0,0261	0,0392	0,0306
vlastní kapitál / závazky	0,0853	0,0960	0,0941	0,0915	0,0887	0,0847
tržby / aktiva	0,0297	0,0321	0,0253	0,0237	0,0304	0,0256
Z	1,62	1,80	0,90	1,58	2,03	1,32

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Výsledné hodnoty Altmanova modelu Z Score je následně nutné vyhodnotit dle stanovených kritérií. Z výsledků hodnocení vyplývá, že se Raiffeisenbank a.s. pohybuje na hranici šedé zóny a bankrotního modelu, přičemž nejhoršího výsledku bylo dosaženo v roce 2020, kdy banka čelila důsledkům koronavirové krize. V roce 2022, kdy se Raiffeisenbank a.s. podařilo zajistit akvizici v podobě banky Equabank, byla výsledná hodnota dostatečná na to, aby se banka ocitla v šedé zóně. Grafické znázornění vývoje Altmanova Z Score pro Raiffeisenbank a.s. je uvedeno na obrázku 7.

Obrázek 7: Vyhodnocení Altmanova modelu

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Vypovídající hodnoty tohoto modelu nicméně mohou být ve značné míře zkreslené, neboť tento model nebyl vytvořen pro účely bankovních společností, které mají specifickou podobu svého podnikatelského financování. Druhým negativním faktem je skutečnost, že tento model nereflexuje aktuální hospodářské výsledky. Přesto však výsledný trend tohoto bankrotního modelu přesně odráží ekonomickou výkonnost podniku ve sledovaném období, neboť v obou fázích krize, tedy v roce 2020 a 2022, se výkonnost podniku výrazně snížila.

3.7 Vyhodnocení Kralickova Quicktestu

Po vyhodnocení výkonnosti podniku za pomoci bankrotního modelu bude nyní společnost podrobena analýze, při níž bude využit také bonitní model, kterým je Kralický Quicktest. Díky tomuto modelu bude možné jednak zvlášť posoudit celkovou výnosnost a finanční stabilitu podniku v době krize, zároveň však poskytne informaci o celkové výkonnosti banky. V tabulce 10 jsou uvedeny jednotlivé výsledky dílčích složek Kralického Quicktestu tak, jak jsou popsány ve vzorcích 28 až 31.

Tabulka 10: Vyhodnocení Kralickova Quicktestu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
R1	0,079	0,088	0,086	0,087	0,085	0,080
R2	42	41	4 683	583	345	150
R3	0,93	1,13	0,52	0,92	1,25	0,81
R4	0,31	0,35	0,21	0,39	0,41	0,32

Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Nyní je potřeba jednotlivé výsledky ohodnotit dle kritérií uvedených v tabulce 1 kde jsou vysána jednotlivá ohodnocení v daných intervalech. Výsledky bodového ohodnocení budou nejprve samostatně uvedeny pro jednotlivé dílčí ukazatele a následně dojde k vyhodnocení finanční stability a výnosnosti společnosti. Z těchto dvou výsledných hodnocení bude posléze možné vyhodnotit celkovou výkonnost daného podniku. Výsledné hodnocení je uvedeno v tabulce 11.

Při pohledu na hodnocení jednotlivých dílčích ukazatelů lze vyzorovat, že obě fáze sledované ekonomické krize měli na výsledky těchto ukazatelů negativní dopad. U výsledku R1 je v roce 2020 vidět mírný propad oproti předcházejícímu nárůstu a ukazatel R2 vykazuje enormní nárůst hodnoty. Ukazatele R3 a R4 oba vykazují v roce 2020 a 2023 meziroční pokles při jinak rostoucím trendu.

Tabulka 11: Výsledky Kralickova Quicktestu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
R1	1	1	1	1	1	1
R2	0	0	0	0	0	0
Finanční stabilita	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
R3	4	4	4	4	4	4
R4	4	4	4	4	4	4
Výnosnost	4	4	4	4	4	4
Celkové hodnocení	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25

Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Z výsledků Kralickova Quicktestu bohužel není možné vyhodnotit, zda měla koronavirová krize na podnikovou výkonnost nějaký zásadní dopad, neboť jednotlivé bodové ohodnocení zůstává pro sledované období ve stejném stavu. Kritéria tohoto modelu nejsou přesně určena pro bankovní sektor a celkové hodnocení je velmi obecné. Nicméně jednotlivé výsledky naznačují, že výnosnost podniku je na velmi vysoké úrovni, neboť společnost Raiffeisenbank a.s. zde získala plný počet bodů. Na druhou stranu po stránce finanční stability jsou výsledky testu pro banku velmi nepříznivé. Tento výsledek je dán faktem, že ukazatele R1 a R2 jsou zaměřeny na strukturu podnikových

aktiv a způsobu jejich financování. Jak již bylo zmíněno bankovní sektor je v tomto ohledu velmi specifický a uvedené výsledky proto nutně neznamenají, že by finanční stabilita podniku byla nedostatečná. Celkové zhodnocení je dáno průměrem finanční stability a výnosnosti podniku. V tomto ohledu se bankovní společnost Raiffeisenbank a.s. ocitá v oblasti šedé zóny.

3.8 Analýza ekonomické přidané hodnoty

Doposud byly k vyhodnocení podnikové výkonnosti využity pouze historicky ověřené metody a ukazatele. V této kapitole bude k hodnocení využita modernější metoda v podobě ekonomické přidané hodnoty, která umožňuje analyzovat, jak efektivně podnik využívá svá aktiva za účelem vytváření přidané hodnoty pro akcionáře. Výsledná informace tedy vyjadřuje hodnotu, kterou podnik vytvořil po odečtení nákladů na kapitál a která následně náleží akcionářům společnosti. Z tohoto je tento ukazatel často v praxi sledován vedením společnosti a právě akcionáři, neboť odráží skutečnost, jakým způsobem je podnik schopen dostát svým závazkům vůči akcionářům. V tabulce 12 jsou uvedeny výsledky výpočtu ukazatele EVA včetně jednotlivých dílčích složek, ze kterých je hodnota vypočtena dle vzorce 32.

Tabulka 12: Výpočet EVA

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
NOPAT [mil. Kč]	9 287	10 898	7 940	10 791	19 098	16 793
WACC	0,019	0,027	0,010	0,014	0,037	0,043
C [mil. Kč]	328 375	332 656	367 593	459 342	535 169	609 237
EVA [mil. Kč]	2 930	1 941	4 285	4 261	-475	-9 649

Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Výsledky ukazatele EVA uvedené v tabulce 12 nesou informaci o tom, zda podnik generoval dostatečné množství zisku na pokrytí nákladů na vlastní a cizí kapitál společnosti. Vývoj provozního zisku po zdanění NOPAT přesně kopíruje vývoj již dříve zmíněných ziskových položek. Nejnižších hodnot dosahoval zisk v krizovém roce 2020 a naopak největší množství zisku byl podnik schopen generovat v roce 2022. Zajímavý je vývoj průměrných vážených nákladů na kapitál. Společnost Raiffeisenbank a.s. v důsledku krize a nízkého generovaného zisku v roce 2020 snížila své náklady na kapitál takovým způsobem, že výsledná hodnota ukazatele EVA meziročně narostla na dvojnásobek hodnoty v předcházejícím roce. Z tabulky jasně vyplývá, že podnik v každém roce disponoval větším množstvím dlouhodobého investovaného kapitálu.

Na základě vývoje dílčích složek ukazatele EVA je možné odvodit i vývoj samotné ekonomické situace podniku. Zatímco koronavirovou krizí nebyly výsledky EVA nijak výrazně ovlivněny, válečná krize v roce 2022 a také sloučení Raiffeisenbank a.s. a Equa bank měly na vývoj ukazatele velmi negativní dopad. Množství generovaného zisku se sice v roce 2022 zvýšilo, ale náklady na kapitál vzrostly v mnohem větším měřítku, což mělo za následek záporný výsledek ukazatele EVA, což značí fakt, že množství generovaného zisku nestačilo na pokrytí nákladů na kapitál a podnik jako takový nevytvořil žádnou přidanou hodnotu pro akcionáře. Tento rozdíl se exponenciálně zvětšil v následujícím roce, kdy ukazatel EVA prudce klesl.

Negativní vývoj ukazatele EVA od roku 2022 lze z větší části připsat dočasnému efektu po akvizici, kterou společnost Raiffeisenbank a.s. provedla. Aby banka mohla splácet své závazky, musela získat finanční prostředky z jiných zdrojů, případně prodloužit splatnost těchto závazků. Co se výplaty dividend týče, z výzkumu tržní hodnoty bylo zjištěno, že banka vyplácení ve značné míře omezila a pravděpodobně za tímto účelem využívá své rezervy. Z dlouhodobého hlediska tak bance vzniká riziko v podobě ztráty zájmu ze strany investorů, pokud by banka dlouhodobě nebyla schopna vývoj obrátit.

4 Hodnocení výkonnosti v době krize v rámci skupiny RBI

V předchozí kapitola byla předmětem hodnocení výkonnosti pouze česká společnost Raiffeisenbank a.s. Cílem této kapitoly bude porovnat dosažené výsledky s ostatními bankami v rámci skupiny Raiffeisen Bank International spolu s výsledky celé této skupiny. Díky tomu bude možné získat přehled o dopadech koronavirové a válečné krize v zemích, kde Raiffeisenbank international působí. Tyto výsledky umožní porovnat situaci v okolních státech a určit tak výkonnost české Raiffeisenbank a české ekonomiky na základě benchmarkingového srovnání. Nejprve bude více přiblížena skupina RBI a její oblast působení a následně dojde ke srovnání výsledků ve sledovaném období za účelem posouzení výkonnosti sledovaného podniku.

Pro větší přehlednost bude za účelem hodnocení výkonnosti sledovaných subjektů použita horizontální analýza, která nejspíše odhaluje dopady krize a podává obecné informace o stavu hospodaření sledovaného subjektu ve sledovaném období. Výsledky z horizontální analýzy daného subjektu budou následně porovnávány s výsledky, které byly podrobně rozebrány při hodnocení výkonnosti české Raiffeisenbank a.s.

4.1 O skupině Raiffeisen Bank International

Skupina Raiffeisen Bank International je rakouská korporátní a investiční banka se sídlem ve Vídni, která byla založena v roce 2010 a momentálně působí na 12 trzích převážně střední a východní Evropy, včetně České republiky, Slovenska, Ukrajiny, Ruska a dalších. Celosvětově však skupina působí celkem ve 24 zemích. Skupina zaměstnává více než 44 000 zaměstnanců, obsluhuje přibližně 16,7 milionu zákazníků po celé Evropě a provozuje okolo 2 000 poboček. RBI je z 61,17 % vlastněna regionálními Raiffeisen bankami a zbylých 38,83 % akcií je volně obchodovatelných. Celková hodnota majetku skupiny RBI dosahuje hodnoty 198 miliard EUR (RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL 2024).

Historie společnosti sahá do roku 1886, kdy byla ve městě Mühlendorf založena první rakouská Raiffeisen banka. V období první a druhé světové války byl rozvoj společnosti značně utlumen, neboť byla přerušena finanční samospráva. V poválečném období došlo k velkému rozvoji bankovní společnosti. Vedle bankovního sektoru společnost podnikala také v průmyslovém odvětví a dala vzniknout řadě úspěšných potravinových značek. Společnost proslula především svým působením v oblasti sponzoringu, díky kterému se dostala do povědomí společnosti a byla schopna stále více

expandovat, až se později stává druhou největší bankovní skupinou působící na rakouském trhu (RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL 2024).

4.2 Finanční výsledky za skupinu RBI

V této části práce bude provedena obdoba horizontální analýzy, která již byla zpracována v kapitole 3. Tentokrát však budou cílem hodnocení výsledky za celou skupinu Raiffeisenbank. Díky tomu bude možné určit, jak si vede česká Raiffeisenbank v porovnání s výsledky za celou skupinu a zda měla koronavirová krize spolu s válkou na Ukrajině větší dopad na bankovní sektor v České republice v porovnání s celou skupinou.

V roce 2023 již evropské hospodářství muselo čelit důsledkům války na Ukrajině, což se na výsledných hodnotách velmi negativně podepsalo. Jak již bylo zmíněno Raiffeisen Bank International má významné zastoupení ve východní Evropě, a to nevyjímaje napadené Ukrajiny a Ruska s Běloruskem na něž byly v důsledku války uvaleny mezinárodní sankce. Důsledkem toho byla možnost tamního obchodování ve značné míře omezena, což mělo významný dopad také na bankovní sektor. V důsledku válečné krize dochází k velké migraci uprchlíků, kteří ovlivňují bankovní sektory napříč celou střední Evropou. Hospodářské výsledky skupiny Raiffeisen Bank International jsou uvedeny v tabulce 13.

Tabulka 13: Finanční výsledky skupiny Raiffeisen Bank International

v mil. EUR	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Výkaz zisků a ztrát						
Čistý úrokový výnos	3 362	3 412	3 121	3 327	5 053	5 683
Čisté výnosy z poplatků a provizí	1 791	1 797	1 684	1 985	3 878	3 042
Provozní náklady*	3 015	3 052	2 832	2 978	3 552	3 908
Zisk / ztráta před daní z příjmů	1 753	1 767	1 183	1 790	4 203	3 576
Čistý zisk / ztráta po zdanění	1 398	1 365	910	1 508	3 797	2 578
Zisk na akcii/ Zředěný zisk na akcii (v €)	3,68	3,54	2,22	3,89	10,76	6,93
Rozvaha						
Pohledávky za bankami	9 998	9 435	11 952	16 630	15 716	14 714
Úvěry a pohledávky za klienty	80 866	91 204	90 671	100 832	103 230	99 434
Závazky vůči bankám	23 980	23 607	29 121	34 607	33 641	26 144
Závazky vůči klientům	87 038	96 214	102 112	115 153	125 099	119 353
Vlastní kapitál	12 413	13 765	14 288	15 475	18 764	19 849
Celková bilanční suma	140 115	152 200	165 959	192 101	207 057	198 241
Výkonnost [%]						
Rentabilita průměrného vlastního kapitálu před daní z příjmů (ROAE)	16,3	14,2	8,8	12,6	26,6	19,8
Rentabilita průměrného vlastního kapitálu po zdanění (ROAE)	12,7	11,0	6,8	10,6	24,1	14,3
Poměr nákladů a výnosů	55,4	55,1	55,8	53,3	36,6	43,1
Rentabilita průměrných aktiv před daní z příjmů (ROAA)	1,33	1,18	0,74	0,99	2,02	1,72
Zdroje						
Přepočtený počet zaměstnanců	47 079	46 873	45 414	46 185	44 414	44 887
Přepočtený počet zákazníků [mil]	16,1	17,2	17,6	19,5	18,1	18,6
Počet poboček	2 159	2 040	1 857	1 771	1 664	1 519

Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisen Bank International AG

Při pohledu na výsledky hospodaření skupiny RBI ve sledovaném období je zřejmé že koronavirová pandemie měla významný dopad na celou bankovní skupinu a ovlivnila tak celé mezinárodní podnikatelské prostředí. Vývoj jednotlivých ukazatelů v době krize se v mnoha ohledech velmi podobá výsledkům české Raiffeisenbank. Stejně jako v České republice i za celou skupinu platí, že v roce 2020 v bylo důsledku krize dosaženo nejnižší hodnoty generovaného zisku a zároveň rok 2022 byl z hlediska zisku nejméně úspěšný. Zatímco v rámci celé skupiny byl zaznamenán hromadný pokles generovaného čistého zisku o 33,3 % v České republice byl tento pokles 48,8 % což znamená, že z hlediska zisku dosahovala Raiffeisenbank a.s. podprůměrné výkonnosti. Současně s poklesem čistého zisku je v roce 2023 evidován značný pokles čistého zisku na akcii. Naopak náklady, které zajišťují neustálý provoz podniku se oproti roku 2023 zvýšily. U provozních nákladů je dále

zaznamenán mírný meziroční pokles v roce 2020, který symbolizuje snahu jednotlivých dceřiných bank o snížení celkových nákladů na provoz podniku za účelem zmírnění dopadů krize.

Rovněž jako u české Raiffeisenbank a.s. se i v rámci celé skupiny RBI množství kapitálu, a tedy celá bilanční suma až do roku 2022 zvyšovala. V roce 2023 však RBI začala postupně v důsledku války na Ukrajině omezovat své podnikání v Rusku a Bělorusku, což se negativně promítlo do výsledků hospodaření. Výsledkem tohoto opatření bylo snížení celkových aktiv a pasiv v roce 2023 a také nižší hodnota čistého zisku a dalších ukazatelů s ním spojených. Zajímavým faktem je, že hodnota vlastního kapitálu se v témže roce meziročně zvýšila. To znázorňuje, že skupina RBI je jako celek finančně stabilní a v době krize vytvořila dostatečné množství vlastního kapitálu, čímž snížila úroveň úvěrového rizika.

Z rozvahových položek dále vyplývá, že hodnota pohledávek a závazků je dlouhodobě vyvážená, což je také měřítkem finanční stability. V případě, kdy by závazky výrazně převýšily pohledávky, by mohla být ohrožena finanční stabilita, neboť podnik by nemusel nedisponovat dostatečnou úrovní likvidity a vlastními prostředky by tak nepokrývaly krátkodobé závazky společnosti. Pokud není brán v potaz pokles v roce 2023 je z hlediska závazků vůči klientům možné konstatovat, že důvěra v bankovní skupinu RBI neustále roste, protože závazky se neustále zvyšují.

Ukazatele finanční výkonnosti v podobě rentability zaznamenaly v době koronavirové krize velký propad. Významný pokles se týkal jak rentability vlastního kapitálu, tak i celkových aktiv. Při pohledu na ukazatel poměru nákladů a výnosů, je viditelné značné zlepšení v roce 2022, kdy byly ekonomické výsledky banky na nejvyšší úrovni. Ty symbolizuje, že banka byla schopna generovat vyšší příjmy v porovnání se vzniklými náklady a tím se její ekonomická výkonnost zvýšila. Při pohledu na ukazatele rentability české Raiffeisenbank a.s., které byly zkoumány v kapitole 3.5.1, lze spatřit rozdíl zejména v tom, kdy krize ovlivnila jejich výsledné hodnoty. Zatímco v České republice se dopady krize na výkonnosti projeví až v roce 2020, skupina RBI zaznamenala pokles výkonnosti již v roce 2019. Tento fakt je dán tím, že koronavirová krize ovlivňovala jednotlivé evropské trhy v různém období, a zatímco sousední státy již některá opatření zavedla už v druhé polovině roku 2019, v České republice se opatření proti viru covid-19 zavedla až v první polovině roku 2020.

Stejně jako u horizontální analýzy české Raiffeisenbank a.s. i za celou skupinu jsou zde uvedené informace o zdrojích v podobě počtu zaměstnanců a současném stavu poboček. Při pohledu na počet zaměstnanců je zřejmé, že v rámci celé skupiny RBI došlo v důsledku krize k mírnému snížení

zaměstnanců. Co se počtu poboček týče, v rámci sledovaného období dochází k jejich postupnému snižování. Navzdory těmto skutečnostem zůstává počet obsluhujících klientů relativně stabilní.

4.3 Finanční výsledky ve vybraných bankách skupiny RBI

V předchozí kapitole byla provedena finanční analýza skupiny Raiffeisen Bank International, jejíž výsledky lze považovat za referenční bod při stanovení výkonnosti české Raiffeisenbank a.s. Nyní bude pozornost zaměřena na další vybrané dceřiné bankovní instituce, které spadají do skupiny RBI. Česká Raiffeisenbank a.s., která je z hlediska aktiv největší dceřinou bankou spadající do skupiny RBI, zde bude porovnána s druhou největší bankou, kterou je slovenská Tatra banka, a.s., u které má Raiffeisen Bank International AG většinový podíl. Díky tomuto srovnání bude možné určit, která z těchto bank byla v období krize výkonnější.

4.3.1 Hodnocení výkonnosti společnosti Tatra banka, a.s.

Společnost Tatra banka, a.s. je první soukromou bankovní institucí, která vznikla na území Slovenské republiky. Stejně jako většina subjektů musela i ona čelit nepříznivým dopadům koronavirové pandemie a vypořádat se s následky válečné krize na Ukrajině. Stejně jako v České republice se i na Slovensku v roce 2020 zavedla různá opatření, která do značné míry zhoršila podmínky pro hospodářský růst. Vzhledem k podobným proporcím je tato banka nejvhodnějším subjektem pro porovnání výkonnosti s českou Raiffeisenbank a.s. Jelikož obě tyto bankovní instituce spadají pod stejnou instituci, je způsob jejich hospodaření regulován standardy, které stanovuje právě Raiffeisen Bank International AG. Hospodářské výsledky společnosti Tatra banka, a.s. za sledované období 2018 až 2023 jsou uvedeny v tabulce 14.

Tabulka 14: Finanční výsledky společnosti Tatra banka, a.s.

v mil. EUR	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Výkaz zisků a ztrát						
Čistý úrokový výnos	289	293	291	300	322	404
Čisté výnosy z poplatků a provizí	129	124	132	155	158	167
Provozní náklady*	237	251	232	230	244	273
Zisk / ztráta před daní z příjmů	155	171	140	210	232	300
Čistý zisk / ztráta po zdanění	120	135	105	162	187	237
Zisk na akcii/ Zředený zisk na akcii (v €)	1 498	1 687	1 328	2 001	2 178	3 023
Rozvaha						
Pohledávky za bankami	123	202	110	74	195	194
Úvěry a pohledávky za klienty	10 270	11 158	11 540	12 705	13 981	14 351
Závazky vůči bankám	406	362	1 129	3 482	3 324	2 550
Závazky vůči klientům	10 928	11 903	12 270	13 474	15 447	15 694
Vlastní kapitál	1 132	1 241	1 345	1 433	1 484	1 622
Celková bilanční suma	13 196	14 511	15 641	19 512	21 725	22 231
Výkonnost [%]						
Rentabilita průměrného vlastního kapitálu před daní z příjmů (ROAE)	15,5	15,3	11,3	16,1	17,0	21,0
Poměr nákladů a výnosů	52,6	53,4	48,7	48,7	46,9	44,8
Rentabilita průměrných aktiv před daní z příjmů (ROAA)	1,2	1,2	0,9	1,2	1,1	1,4
Zdroje						
Přepočtený počet zaměstnanců	3 858	3 863	3 591	3 327	3 324	3 349
Počet poboček	185	180	163	149	142	140

Vlastní zpracování dle výročních zpráv společnosti Tatra banka, a.s.

Z výsledků analýzy slovenské banky je již na první pohled zřejmé, že koronavirová pandemie měla negativní dopad na hospodářské výsledky. Údaje z výkazu zisků a ztrát naznačují, že čistý zisk Tatra banky významně poklesl. Tento pokles však není zdaleka tak markantní, jako u české Raiffeisenbank a.s., kde čistý zisk poklesl takřka o 50 %. Stejně jako v předchozích případech i zde banka za účelem zmírnění negativních dopadů zareagovala snížením provozních nákladů. Navzdory snížení hodnoty generovaného zisku však banka v době krize dosáhla vyšších výnosů z poplatků a provizí a současně v rámci sledovaného období zvyšovala svůj úrokový výnos.

Jediné rozvahové položky, které byly v důsledku krize ovlivněny, jsou pohledávky a závazky vůči bankovním institucím. Zatímco u Raiffeisenbank a.s. došlo v roce 2020 ke snížení závazků téměř o polovinu, u Tatra banky se tato hodnota více než ztrojnásobila. Naopak u pohledávek za bankovními institucemi došlo u Tatra banky k meziročnímu poklesu na poloviční hodnotu. Celková úroveň bilanční sumy se v rámci celého sledovaného období zvyšovala.

Při pohledu na ukazatele rentability je rovněž možné potvrdit, že si slovenská banka v době krize vedla v porovnání s Raiffesbank a.s. lépe. Mimo skutečnost, že pokles rentability zde nebyl tak zdrcující, je celková úroveň ziskovosti mnohem vyšší než u české banky. Zatímco u české Raiffeisenbank a.s. se rentabilita v roce 2020 meziročně snížila o 13,4 procentních bodů, zde tento pokles činil pouze 4 procentní body. Tatra banka a.s. byla schopna tuto ztrátu v následujícím roce překonat a každým rokem úroveň rentability zvyšovat, čímž prokázala svou finanční stabilitu a vysokou úroveň výkonnosti. Z hlediska rentability tak Tatra banka, a.s. výkonnostně překonala nejen Raiffeisenbank a.s., ale dosáhla nadprůměrného výsledku v porovnání s celou skupinou Raiffeisen Bank International AG, a to zejména v roce 2023.

Při analyzování výsledků skupiny RBI bylo zjištěno, že se počet provozujících poboček v rámci celé skupiny RBI snižuje. Slovenská Tatra banka, a.s. tuto skutečnost potvrzuje. V rámci celého období se postupně každým rokem počet poboček snižuje. Tento fakt je dán nastupujícím trendem internetového bankovníctví a s ním spojenou absencí potřeby kontaktní návštěvy pobočky. V roce 2020 v důsledku snižování počtu poboček spolu s dopady krize Tatra banka, a.s. snížila počet zaměstnanců v rámci dvouletého horizontu o 15 %.

Co se dopadů války na Ukrajině týče, negativní dopady byly u banky pravděpodobně značně vykompenzovány velkým nárůstem klientů v podobě ukrajinských uprchlíků. To lze odvodit, z velkého nárůstu závazků vůči klientům v roce 2022. Díky tomu byla banka schopna generovat větší množství zisku v podobě zvýšených výnosů z poplatků a celkově disponovala vyšším kapitálem. Tyto skutečnosti bance umožnily vykompenzovat negativní ekonomické vlivy v podobě zdražování cen zdrojů a vysoké inflace. V souvislosti s tím se však banka musela vypořádat s negativní externalitou v podobě výrazného nárůstu provozních nákladů.

4.3.2 Hodnocení výkonnosti společnosti Raiffeisen Bank Zrt.

Poslední společností, která bude za účelem posouzení finanční výkonnosti analyzována, je maďarská Raiffeisen Bank Zrt., která je (do počtu celkových aktiv) třetí největší dceřinou bankou spadající do skupiny Raiffeisen Bank International ve střední Evropě. Přestože se jedná o třetí největší bankovní instituci v rámci RBI v porovnání s českou Raiffeisenbank dosahují celková aktiva pouze jedné třetiny objemu. Z toho vyplývá, že RBI má v České republice mnohem silnější postavení než v Maďarsku. V tabulce 15 jsou uvedeny finanční výsledky společnosti Raiffeisen Bank Zrt.

Tabulka 15: Finanční výsledky společnosti Raiffeisen Bank Zrt.

v mil. HUF	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Výkaz zisků a ztrát						
Čistý úrokový výnos	42 045	41 406	52 671	67 917	139 006	200 656
Provozní náklady*	49 325	45 137	47 846	51 674	68 258	81 486
Čistý zisk / ztráta po zdanění	24 056	20 831	12 939	36 734	72 115	103 259
Rozvaha						
Závazky vůči bankám	270 900	290 302	405 898	491 295	525 218	504 981
Závazky vůči klientům	1 821 021	1 937 060	2 383 080	2 870 117	2 909 023	2 986 372
Vlastní kapitál	212 042	239 916	246 539	279 682	354 786	462 728
Celková bilanční suma	2 417 257	2 598 544	3 202 846	3 825 288	4 320 982	4 432 055
Výkonnost [%]						
Rentabilita vlastního kapitálu před daní z příjmů (ROAE)	13,4	13,1	6,4	11,6	22,7	25,3
Rentabilita aktiv před daní z příjmů (ROAA)	1,5	1,4	0,6	1,2	1,67	2,33

Vlastní zpracování dle výročních zpráv společnosti Raiffeisen Bank Zrt.

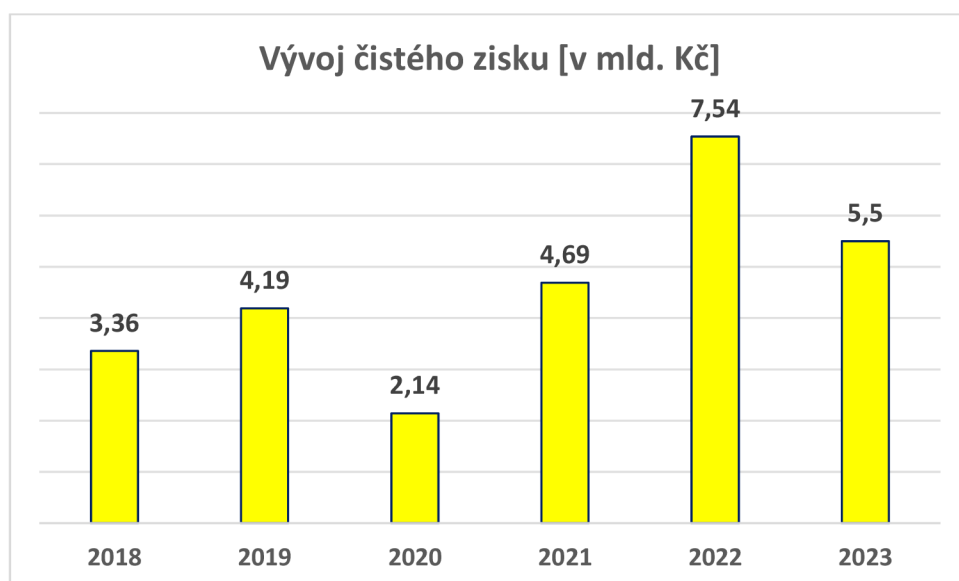
Podobně jako u všech doposud hodnocených institucí byla i maďarská banka na první pohled jasně postižena negativními vlivy koronavirové pandemie. Avšak na konci sledovaného období se z hlediska výkonnosti tato banka ocitla na nejlepší pozici v rámci doposud zkoumaných subjektů. Stejně jako v předchozích případech v roce 2020 bance výrazně pokleslo množství generovaného zisku. Již v následujícím roce však banka dokázala svůj zisk téměř ztrojnásobit a v roce 2023 již dosahovala osminásobku hodnoty z období během pandemie. Za celou dobu v rámci sledovaného období dokázala Raiffeisen Bank Zrt. stejně jako její protějšky zvýšit hodnotu svých aktiv na téměř dvojnásobnou hodnotu, což je známka stabilního ekonomického rozvoje. Největší progres je zaznamenán u závazků vůči klientům a ostatním bankovním subjektům, což dokazuje, že důvěra v bankovní instituci je na vysoké úrovni.

Obzvláště zajímavý je pak vývoj rentability společnosti. V období před koronavirovou pandemií se banka Raiffeisen Bank Zrt. pohybovala z hlediska ziskovosti na nejhorší pozici v rámci doposud zkoumaných subjektů. Úspěšné vypořádání s následky pandemie však banku z hlediska rentability posunuly na první místo mezi hodnocenými bankami. Tento fakt dokazuje, že banka Raiffeisen Bank Zrt. dosáhla z hlediska hodnocení nejvyšší výkonnosti.

5 Shrnutí výsledků hodnocení výkonnosti a závěrečná ustanovení

V této kapitole bude provedeno vzájemné posouzení dosažených výsledků v rámci hodnocení výkonnosti podniku. Výsledkem bude stanovení, jakým způsobem si Raiffeisenbank a.s. vedla v porovnání se svými protějšky v rámci skupiny RBI. Dále zde budou uvedena východiska, která plynou ze získaných poznatků, a to včetně případných doporučení, díky kterým by se dalo předejít různým negativním aspektům koronavirové krize.

Co se hodnocení výkonnosti společnosti Raiffeisenbank a.s. týče, ze získaných poznatků jasně vyplývá, že koronavirová pandemie a její následky v České republice velmi negativně zasáhly ekonomické výsledky společnosti. Výsledky horizontální analýzy prozrazují, že nejvíce zasaženou oblastí byla úroveň generovaného čistého zisku. Tuto informaci následně potvrzují také výsledky z analýzy rentability. Pro přehlednost je na obrázku 8 uveden vývoj čistého zisku společnosti Raiffeisenbank a.s. v rámci sledovaného období. Pokles zisku rovněž negativně ovlivnil schopnost banky vyplácet dividendy ve stejné výši, jako v období před pandemií.

Obrázek 8: Vývoj čistého zisku Raiffeisenbank a.s.

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Raiffeisenbank a.s.

Na druhou stranu horizontální analýza umožnila odhalit, že podnik v rámci celého sledovaného období dokázal každoročně zvýšit svá celková aktiva, a to zejména v oblasti závazků vůči klientům. Tato skutečnost dokazuje, že se banka v očích klientů jeví jako velmi důvěryhodná, což potvrzuje i fakt, že společnost Raiffeisenbank a.s. již několik let v řadě vyhrála ocenění klientsky

nejpřívětivější banka roku. Větší množství kapitálu tak bance umožnilo zmírnit následky krize, díky čemuž banka prokázala svou finanční stabilitu. Vertikální analýza následně neodhalila žádné výrazné změny ve složení kapitálu a jeho financování, což je také známkou vysoké finanční stability.

V rámci dalšího hodnocení bylo prokázáno, že si společnost Raiffeisenbank a.s. udržuje stabilní úroveň likvidity. V období během krize banka učinila potřebná opatření pro zvýšení své schopnosti splácet krátkodobé závazky. a tak oba sledované ukazatele v tomto období zaznamenaly nárůst likvidity. Tento nárůst se v následujících letech opět ustálil na úroveň před pandemií, což dokazuje, že je banka v tomto ohledu schopna velmi rychle zareagovat a flexibilně se přizpůsobit dané situaci, což je známkou vysoké výkonnosti.

Analýza poměrovými ukazateli v oblasti aktivity odhalila, že obrat celkových aktiv, který úzce souvisí s již zmiňovanou rentabilitou, odráží výkonnost podniku stejným způsobem. Během koronavirové pandemie obrat celkových aktiv výrazně poklesl a vzhledem k velkému nárůstu aktiv společnosti po sloučení s Equa Bank již nebyla banka schopna znovu dosáhnout stejných hodnot jako před pandemií. V tomto ohledu se tedy výkonnost Raiffeisenbank a.s. dočasně snížila, nicméně velký nárůst aktiv a akvizice kterou banka provedla mohou mít pozitivní efekt na budoucí rozvoj společnosti.

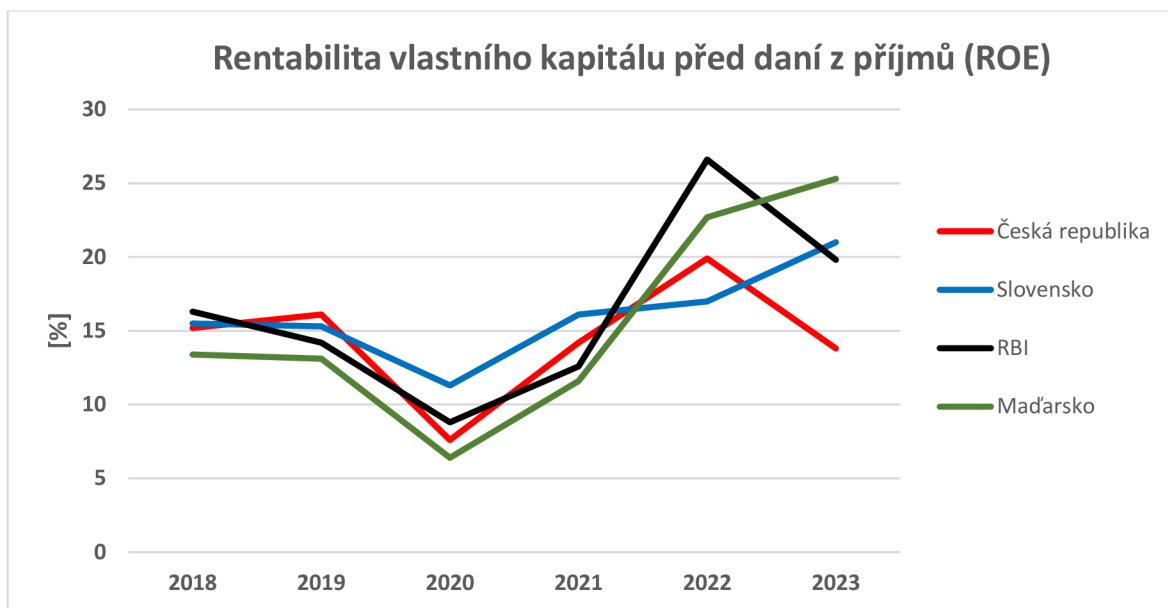
Poslední hodnocenou oblastí v rámci analýzy poměrovými ukazateli byla zadluženost. V tomto ohledu lze konstatovat, že banka udržuje úroveň míry zadluženosti pod kontrolou. Z analýzy vyplývá, že efekt finanční páky se bance vyplácí a zadluženost zůstává v dlouhodobém horizontu stabilní. V době vypuknutí pandemie rapidně vzrostl ukazatel průměrné doby splatnosti celkového dluhu, a to zejména snížené úrovni zisku a nárůstem pasivních položek. V následujících letech je však hodnota tohoto ukazatele postupně stabilizována což dokazuje, že je v této oblasti společnost Raiffeisenbank a.s. velmi výkonná.

Z výsledků analýzy, která spočívala ve využití bankrotního modelu v podobě Altmanova Z-Score plyne, že výkonnost společnosti se pohybuje na hranici šedé zóny a bankrotního stavu. Tento model však bere v úvahu poměrové ukazatele, které zkoumají strukturu podnikového financování. Bankovní instituce jsou v tomto ohledu velmi specifické, neboť více než 90 % jejich financování plyne ze závazků vůči jiným bankovním institucím a jejich klientské základně. Za těchto okolností lze podnik vyhodnotit jako dostatečně výkonný. Při pohledu na průběžně výsledky v rámci sledovaného období však model zaznamenal pokles výkonnosti v důsledku krize v roce 2020 a následně v roce 2023. Model každopádně dokazuje, že koronavirová krize z dlouhodobého

hlediska společnost nijak neohrozila, neboť ztráta byla překonána hned v následujících letech. Což je známkou vysoké finanční stability. Výsledky bonitního modelu v podobě Kralickova Quicktestu byly rovněž ovlivněny strukturou podnikových pasiv. Zde však hodnoty výnosnosti podniku tento jev překonaly a společnost Raiffeisenbank a.s. se svým umístěním v šedé zóně, v rámci celého sledovaného období, byla vyhodnocena jako dostatečně výkonná.

V poslední fázi hodnocení společnosti Raiffeisenbank a.s. byly využity moderní trendy, které umožňují komplexní hodnocení podniku. Výsledky ukazatele EVA naznačují, že společnost dokázala pohotově zareagovat na koronavirovou pandemii a snížením nákladů na kapitál a předejít snížení ekonomické přidané hodnoty podniku. Sloučením s bankovní institucí Equa Bank a zvýšením cen zdrojů v důsledku vypuknutí války na Ukrajině však hodnota ukazatele významně poklesla a výkonnost podniku se v tomto ohledu velmi snížila. V budoucnu za předpokladu, že situace na Ukrajině nebude mít negativní vliv na českou ekonomiku lze předpokládat, že se ukazatel EVA začne zvyšovat, neboť se podnik díky úspěšně provedené akvizici ocitne v mnohem lepší pozici a jeho výkonnost bude pravděpodobně zvýšena.

V rámci skupiny Raiffeisen Bank International bylo provedeno hodnocení výkonnosti za pomoci horizontální analýzy u dalších dceřiných bankovních institucí. Výsledné hodnocení umožňuje formou benchmarkingového hodnocení posoudit výkonnost společnosti Raiffeisenbank a.s. a odhalit tak, jak si společnost vede v rámci mezinárodního prostředí. Společně tak byla provedena analýza tří největších bankovních společností, které spadají do skupiny RBI v rámci střední Evropy. Aby bylo možné vyhodnotit, jak výkonné jsou tyto bankovní instituce v porovnání s celou skupinou, byly vyhodnoceny také výsledky za celou společnost Raiffeisen Bank International AG. Na obrázku 9 je znázorněn vývoj rentability ve sledovaném období všech zmíněných společností.

Obrázek 9: Rentabilita vlastního kapitálu v rámci skupiny RBI

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv v rámci skupiny RBI

Vývoj rentability jasně dokazuje, že v období před koronavirovou krizí byla česká Raiffeisenbank a.s. v oblasti ziskovosti nejvýkonnější ze všech sledovaných společností. Nejhůře si zde naopak vedla Maďarská pobočka RBI. Vývoj za celou skupinu RBI dokazuje, že skupina zaznamenala pokles již v roce 2019, neboť mnoho států se potýkalo s následky krize dříve, než byla zavedena opatření v České republice. V roce 2020 se česká banka výrazně propadla a dosahovala v porovnání se skupinou tak podprůměrného výsledku. Z grafu je možné vyčíst, že nejlépe situaci ohledně koronaviru zvládla slovenská Tatra banka, a.s., která v době krize zaznamenala mnohem menší propad v porovnání se všemi subjekty a udržela si svůj rostoucí trend. Všechny sledované subjekty zaznamenaly od roku 2020 postupný nárůst ziskovosti, který byl však pro českou Raiffeisenbank přerušen v roce 2022. Důsledky války na Ukrajině tak měli na českou banku z hlediska ziskovosti nejsilnější dopad a z hlediska výkonnosti je tak v porovnání s ostatními subjekty po této stránce nejslabší. Naopak nejvýkonnější bankou se aktuálně stala maďarská Raiffeisen Bank Zrt.

Důvodem nejslabší výkonnosti ze strany české Raiffeisenbank a.s. je způsob, jakým Česká národní banka reagovala na vývoj inflace. Přestože inflace dosahovala v Maďarsku mnohem vyšších hodnot, byla Raiffeisenbank, Zrt schopna dosáhnout mnohem lepších výsledků. Maďarská národní banka zareagovala na blížící se nárůst inflace zvýšením úrokových sazeb mnohem dříve a v daleko větším měřítku než Česká národní banka. Díky vysokým úrokovým sazbám byla maďarská banka schopna dosáhnout vyšších výnosů, a lépe zvládnout celou krizovou situaci (Česká národní banka 2023).

V reakci na krizový stav zavedla Raiffeisenbank a.s. mnohá opatření, kterými usilovala o zmírnění negativních dopadů na ekonomické výsledky. Dle autora by v případě dalšího negativního vývoje krize bylo vhodné aplikovat následující opatření. V případě dlouhodobě rizikového prostředí, by banka měla zvážit restrukturalizaci svých aktiv a zaměřit se na méně rizikové investiční záměry a rozhodně se vyhnout případným velkým projektům v podobě akvizice. Dalším efektivním krokem pro zmírnění dopadů krize a generování nového zisku by byla stále větší snaha o rozšiřování klientské základny. Doporučením je tedy zavádět nové produkty a poskytovat více služeb a benefitů za účelem přilákání nových klientů. Co se doporučení v rámci skupiny RBI týče, pokud skupina uvažuje o expanzi své působnosti v rámci dalších zahraničních trhů, pravděpodobně méně rizikové se aktuálně jeví země západní orientace. Vzhledem k tomu, že skupina prozatím působí převážně v rámci střední a východní Evropy, je zde velký potenciál v expanzi do zemí západní Evropy.

Závěr

Hlavním záměrem této práce bylo odhalit, jakým způsobem ovlivnila hospodářství České republiky koronavirová pandemie v roce 2020 a následné vypuknutí války na Ukrajině v roce 2022. K dosažení tohoto cíle byla pro zhodnocení výkonnosti vybrána společnost Raiffeisenbank a.s. spadající do bankovního sektoru, který je úzce propojen s ekonomickým vývojem České republiky. Hodnocení výkonnosti podniku proběhlo na základě poznatků představených v rámci teoretické rešerše. V této rešerši byly zahrnuty pojmy z oblasti výkonnosti podniku a finanční analýzy, v podobě poměrových ukazatelů, bonitních a bankrotních modelů a moderních trendů, které se k danému tématu vztahují.

Finanční analýza společnosti Raiffeisenbank a.s. odhalila, že nejvíce postiženou oblastí byla schopnost podniku generovat čistý zisk. Co se celkového rozvoje společnosti týče, banka si zachovala schopnost velmi úspěšně zvětšovat množství svého majetku a během sledovaného období se, díky akvizici společnosti Equa Bank, stala pátou největší bankovní institucí na území České republiky. Analýza dále odhalila, že společnost byla schopna efektivně přizpůsobit úroveň své likvidity zvýšenému rizikovému prostředí a úspěšně držet pod kontrolou míru své zadluženosti. Veškeré negativní dopady koronavirové pandemie, se projevily na výsledných hodnotách pouze v roce 2020. Veškeré postižené oblasti zaznamenali v následujícím roce postupné oživení, což je známkou vysoké finanční stability podniku. V rámci hodnocení podnikání Raiffeisenbank a.s. na území České republiky bylo vyhodnoceno, že ačkoliv mnohé ukazatele podniku v roce 2020 zaznamenaly pokles, z pohledu celého sledovaného období banka prokázala vysokou výkonnost.

V měřítku mezinárodního srovnání bylo zjištěno, že v porovnání se svými protějšky v rámci skupiny Raiffeisen Bank International AG byla česká Raiffeisenbank a.s. následky krize ovlivněna nejvíce. Finanční analýza odhalila, že všechny sledované subjekty byly v oblasti ziskovosti negativně zasaženy důsledky pandemie, avšak Raiffeisenbank a.s. následně nebyla schopna držet krok při opětovném růstu a ze všech sledovaných subjektů byla její výkonnost nejslabší. Z toho důvodu bylo usouzeno, že podmínky v rámci trhu České republiky byly ze všech sledovaných okolních států nejnejpříznivější a hodnota vysoké inflace spolu s opožděnou reakcí České národní banky velmi omezila schopnost společnosti opětovně dosáhnout stejné úrovně výkonnosti, jako v období před pandemií. Ostatní bankovní instituce zaznamenaly v období po krizi mnohem rychlejší oživení, což přináší odpověď na otázku ohledně různých dopadů pandemie v rámci mezinárodního prostředí.

Společnost zaznamenala vysokou výkonnost v rámci interního hodnocení a podnikání na Území České republiky, ale v rámci mezinárodního prostředí byla výkonnost v porovnání s ostatními sledovanými subjekty nejslabší. Jelikož se dopady válečné krize na Ukrajině projevují se zpožděním a momentálně není možné předvídat vývoj konfliktu, není zároveň možné určit, jakým způsobem se bude budoucí výkonnost Raiffeisenbank a.s. vyvíjet. Na základě zjištěných informací byla sestrojena konkrétní doporučení, která mohou předejít případnému negativnímu vývoji krize. Celé hodnocení výkonnosti podniku Raiffeisenbank a.s. a ostatních společností v rámci skupiny Raiffeisen Bank International AG bylo uskutečněno za pomoci veřejně dostupných zdrojů v podobě výročních zpráv daných společností.

Seznam použité literatury

- BHIMANI, Alnoor; Charles T. HORNGREN; Srikant M DATAR; a Madhav V. RAJAN, 2019. *Management and cost accounting*. 7th edition. Harlow, England: Pearson, ISBN 978-1-292-23266-9.
- ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE, 2024. *Český bankovní sektor*. Online. © 2024. In: O bankovním sektoru. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/o-bankovnim-sektoru> [cit. 2024-03-19].
- ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2023. *Monitoring centrálních bank – IV/23*. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/monitoring_centralnich_bank/2304_mcb.pdf
- ČTK, 2022. *Analytici: Sankce Rusko tvrdě zasáhnou, bankovní sektor v ČR to nede stabilizuje*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2168554> [cit. 2024-03-22].
- FITCH SOLUTIONS, 2023. *Czech Republic Banking & Financial Services Report*. online. London: Fitch Solutions Group Limited. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2789851304/8512BD84E3C44C06PQ/1?accountid=17116>.
- KAPLAN, Robert S. a NORTON, David P., 2005. *Balanced scorecard: strategický systém měření výkonnosti podniku*. 4. vyd. Praha: Management Press, ISBN 80-7261-124-0.
- KISELÁKOVÁ, Dana a ŠOLTÉS, Miroslava, 2017. *Modely řízení finanční výkonnosti v teorii a praxi malých a středních podniků*. Online. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0680-6. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/modely-rizeni-financni-vykonnosti-1309993/>
- KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomíra; REMEŠ, Daniel a ŠTEKER, Karel, 2017. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. Online. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0563-2. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/financni-analyza-1280426/>
- KRÁL, Bohumil, 2018. *Manažerské účetnictví*. 4. rozšíř. a aktualiz. vyd. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-568-1.
- MÁČE, Miroslav, 2006. *Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití*. Online. Praha: Grada. ISBN 80-247-1558-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/financni-analyza-obchodnich-a-statnich-organizaci-1524093/>

- MÁČE, Miroslav, 2018. *Manažerské účetnictví veřejného sektoru*. Online. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-2003-1. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/manazerske-ucetnictvi-verejneho-sektoru-1765808/>
- RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL, 2024. *About Raiffeisen Bank International* Online. © 2024 Dostupné z: <https://www.rbinternational.com/en/raiffeisen/rbi-group/about-us.html>
- RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL, 2024. *Raiffeisen history*. Online. © 2024 Dostupné z: <https://www.rbinternational.com/en/raiffeisen/rbi-group/about-us/history.html>
- RAIFFEISEN BANK ZRT., 2019. *Annual Report 2019*. Online. © 2024 Dostupné z: [https://www.raiffeisen.hu/documents/56444/190852/Raiffeisen annual report 2019.pdf](https://www.raiffeisen.hu/documents/56444/190852/Raiffeisen%20annual%20report%202019.pdf)
- RAIFFEISEN BANK ZRT., 2021. *Annual Report 2021*. Online. © 2024 Dostupné z: [https://www.raiffeisen.hu/documents/56444/190852/Raiffeisen Annual Report 2021.pdf /abd78f5b-5107-5179-d97e-9d028e0421c9](https://www.raiffeisen.hu/documents/56444/190852/Raiffeisen%20Annual%20Report%202021.pdf/abd78f5b-5107-5179-d97e-9d028e0421c9)
- RAIFFEISEN BANK ZRT., 2023. *Annual Report and Independent Auditor's Report*. Online. © 2024 Dostupné z: <https://www.raiffeisen.hu/documents/d/english/raiffeisen-bank-zrt-annual-report-december-31-2023>
- RAIFFEISENBANK A.S., 2019. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/vz-rb-19-cz.pdf> [cit. 2024-04-15].
- RAIFFEISENBANK A.S., 2020. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020*. Online. © 2024. Dostupné z: [https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank a s Vyrocnizprava 2020 CZ.pdf](https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank%20a%20s%20Vyrocnizprava%202020%20CZ.pdf) [cit. 2024-04-15].
- RAIFFEISENBANK A.S., 2021. *KONSOLIDOVANÁ VÝROČNÍ ZPRÁVA 2021*. Online. © 2024. Dostupné z: [https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank a s Konsolidovana vyrocnizprava 2021 CZ.pdf](https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank%20a%20s%20Konsolidovana%20vyrocnizprava%202021%20CZ.pdf) [cit. 2024-04-15].
- RAIFFEISENBANK A.S., 2021. *STANOVY akciové společnosti Raiffeisenbank a.s.* Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.rb.cz/attachments/banka/stanovy-rbcz.pdf>. [cit. 2024-03-19].
- RAIFFEISENBANK A.S., 2022. *VÝROČNÍ FINANČNÍ ZPRÁVA 2022*. Online. © 2024. Dostupné z: [https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank a s Vyrocnifinancnizprava 2022 CZ.pdf](https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank%20a%20s%20Vyrocnifinancnizprava%202022%20CZ.pdf) [cit. 2024-04-15].
- RAIFFEISENBANK A.S., 2023. *VÝROČNÍ FINANČNÍ ZPRÁVA 2023*. Online. © 2024. Dostupné z: [https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank a s Vyrocnifinancnizprava 2023 CZ.pdf](https://www.rb.cz/attachments/vyrocnizpravy/Raiffeisenbank%20a%20s%20Vyrocnifinancnizprava%202023%20CZ.pdf) [cit. 2024-04-15].

- RAIFFEISENBANK A.S., 2024. *Seznamte se s Raiffeisenbank a.s.*. Online. © 2024. In: *Profil a historie Raiffeisenbank v ČR*. Dostupné z: <https://www.rb.cz/o-nas/kdo-jsme/profil-a-historie-raiffeisenbank-v-cr> [cit. 2024-03-19].
- RŮČKOVÁ, Petra, 2021. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. Online. 7. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-3124-2. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/financni-analyza-7-aktualizovane-vydani-1540514/>
- SCHOLLEOVÁ, Hana, 2017. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. Online. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0413-0. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/ekonomicke-a-financni-rizeni-pro-neekonomy-1540355/>
- SHYAM, Venkat a BAIRD, Stephen, 2016. *Liquidity Risk Management: A Practitioner's Perspective*. John Wiley & Sons, Inc. ISBN 978-11-188-8192-7
- SUBRAMANYAM, K. R., 2014. *Financial statement analysis*. 11th ed., international edition. Boston, Mass.: McGraw-Hill Higher Education. ISBN 978-0-07-108683-7.
- TATRA BANKA, A.S., 2019. *Výročná správa 2019*. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.tatrabanka.sk/files/archiv/financne-ukazovatele/vyrocn-spravy/TB_Vyrocn_sprava_2019_web.pdf [cit. 2024-04-10].
- TATRA BANKA, A.S., 2021. *Výročná správa 2021*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.tatrabanka.sk/files/archiv/financne-ukazovatele/vyrocn-spravy/VyrocnaspravaTatrabanky2021.pdf> [cit. 2024-04-10].
- TATRA BANKA, A.S., 2023. *Výročná správa 2023*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.tatrabanka.sk/files/archiv/financne-ukazovatele/vyrocn-spravy/VyrocnaspravaTatrabanky2023.pdf> [cit. 2024-04-10].
- VOCHOZKA, Marek, 2020. *Metody komplexního hodnocení podniku*. Online. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-1701-7. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/metody-komplexniho-hodnoceni-podniku-1720396/>
- WAGNER, Jaroslav, 2009. *Měření výkonnosti: jak měřit, vyhodnocovat a využívat informace o podnikové výkonnosti*. Online. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2924-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/mereni-vykonnosti-1280358/>

Seznam příloh

Příloha A	Rozvaha společnosti Raiffeisenbank a.s.	81
-----------	--	----

Příloha A Rozvaha společnosti Raiffeisenbank a.s.

v mil. Kč	2023	2022	2021	2020	2019	2018
AKTIVA						
Dlouhodobý hmotný majetek	1 643	2 006	2 139	2 601	2 836	787
Dlouhodobý nehmotný majetek	5 316	5 507	3 184	2 950	2 718	2 691
Finanční aktiva v naběhlé hodnotě	620 311	556 322	468 838	379 470	344 566	340 315
Pohledávky za bankami	160 669	166 807	177 340	99 684	87 043	99 358
Úvěry a pohledávky za klienty	366 259	349 753	262 377	249 083	246 644	234 092
Dluhové cenné papíry	93 383	39 762	29 121	30 703	10 879	6 865
Finanční aktiva v reální hodnotě vykázané do ostatního úplného výsledku hospodaření	132	101	18	1	735	629
Majetkové účasti v dceřinných společnostech	10 931	7 209	14 905	6 888	1 496	1 713
Finanční aktiva k obchodování	5 364	7 710	4 105	3 746	1 763	1 961
Deriváty k obchodování	4 918	7 548	3 940	2 063	1 669	1 693
Cenné papíry k obchodování	446	162	165	1 683	94	268
Pokladní hotovost a ostatní rychle likvidní prostředky	14 912	13 879	8 920	5 746	11 114	12 006
Ostatní Aktiva	12 998	6 805	8 176	5 320	4 094	1 137
Změna reálné hodnoty portfoliově přeceňovaných položek (pohledávky za klienty + dluhové cenné papíry)	50	5 755	4 453	1 253	1 153	1 145
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	5 152	7 347	5 062	2 030	2 546	2 469
AKTIVA CELKEM	677017	601325	511392	411056	370715	362564

v mil. Kč	2023	2022	2021	2020	2019	2018
PASIVA + VLASTNÍ KAPITÁL						
Základní kapitál	15 461	15 461	15 461	11 061	11 061	11 061
Rezervní fond	694	694	694	694	694	694
Oceňovací rozdíly	117	665	378	44	371	253
Nerozdělený zisk	27 491	23 443	19 128	17 243	13 006	10 793
Ostatní kapitálové nástroje	4 831	4 831	4 831	4 169	3 382	2 615
Zisk za účetní období	5 498	7 541	4 687	2 140	4 187	3 364
Vlastní kapitál celkem	53 858	51 305	44 423	35 351	32 704	28 782
Finanční závazky k obchodování (Deriváty k obchodování)	4 678	7 968	4 604	2 618	1 801	1 752
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	609 237	535 169	459 342	367 593	332 656	328 375
Závazky vůči bankám	22 788	10 674	13 017	12 194	21 900	32 135
Závazky vůči klientům	538 857	489 634	420 163	334 673	290 690	271 118
Emitované dluhové cenné papíry	36 312	24 553	18 455	13 053	12 692	19 599
Podřízené závazky a dluhopisy	4 930	4 860	4 333	4 259	3 308	2 577
Ostatní finanční závazky	6 350	5 448	3 374	3 414	4 063	2 944
Přecenění na reálnou hodnotu u portfoliově přeceňovaných položek (závazky vůči klientům)	6 467	14 354	9 285	262	1 270	1 757
Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	12 725	17 658	10 160	3 209	2 667	3 204
Rezervy	1 224	1 258	1 089	1 054	1 059	1 306
Závazek ze splatné daně	50	1 088	86	0	147	35
Odložený daňový závazek	295	128	15	83	13	36
Ostatní pasiva	1 417	1 105	958	886	937	829
PASIVA + VLASTNÍ KAPITÁL CELKEM	677017	601 325	511 392	411 056	370 715	362 564